

REGLUGERÐ

um vernd dýra sem eru notuð í vísindaskyni.

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Tilgangur.

Tilgangur reglugerðarinnar er að stuðla að takmörkun á notkun dýra í vísinda- og menntunarskyni, stuðla að velferð og virðingu fyrir dýr sem notuð eru í slíkum tilgangi, og að tryggja að dýr sem notuð eru í slíkum tilgangi séu ekki látin sæta óþarfa álagi.

2. gr.

Gildissvið.

- Reglugerð þessi gildir um dýr í eftirfarandi tilvikum:
 - þegar þau eru notuð eða ætlunin að nota þau í tilraunum, eða
 - þegar þau eru ræktuð sérstaklega til þess að nota megi líffæri þeirra eða vefi í vísindaskyni.
- Reglugerð þessi gildir um eftirtalin dýr:
 - lifandi hryggdýr önnur en menn, þ.m.t.:
 - fóstur spendýra frá og með síðasta þriðjungi eðlilegrar þroskunar þeirra, og
 - lirfur sem eru farnar að nærast sjálfar,
 - lifandi tífætlukrabba og smokkfiska.
- Reglugerð þessi gildir að auki um dýr, sem eru notuð í tilraunum, sem eru komin skemmra í þroskun en sem um getur í a. lið 2. mgr. ef dýrið fær að lifa fram yfir það stig þroskunar og líklegt er, sem afleiðing af tilraunum sem gerðar eru, að það upplifi sársauka, þjáningar og hræðslu eða verði fyrir varanlegum skaða eftir að það nær því stigi þroskunar.
- Ákvæði reglugerðar þessarar gilda jafnframt þegar notuð eru róandi lyf, verkjalyf, deyfingar eða aðrar aðferðir sem miða að því að dýrið upplifi ekki sársauka, hræðslu, varanlegan skaða eða annars konar álag. Reglugerðin gildir þangað til dýrin hafa verið aflífuð, þeim fundin ný heimili eða þeim skilað aftur á viðeigandi búsvæði eða inn í viðeigandi ræktunarkerfi.
- Reglugerðin gildir ekki um eftirfarandi:
 - starfsvenjur í landbúnaði eða lagareldi sem ekki eru á tilraunastigi,
 - klínískar aðferðir í dýralækningum sem ekki eru á tilraunastigi,
 - klínískar prófanir á dýralyfjum þegar þess er krafist vegna útgáfu eða viðhalds markaðsleyfa,
 - aðferðir sem tengjast viðurkenndu dýrahaldi,
 - aðferðir sem snúa að einföldum auðkennismerkingum dýra, eða
 - aðferðir sem ólíklegt er að valdi sársauka, þjáningu, hræðslu eða varanlegum skaða sem jafngildir eða er meiri en skapast af nálarstungu í samræmi við góðar starfsvenjur í dýralækningum.

3. gr.

Skilgreiningar.

Í reglugerð þessari er merking eftirfarandi hugtaka sem hér segir:

- tilraun*: notkun á dýri, hvort sem er í tilraunaskyni eða öðrum vísindalegum tilgangi, eða í menntunarskyni, sem kann að valda dýrinu sársauka, þjáningu, hræðslu eða varanlegum skaða sem jafngildir eða er meiri en það sem skapast af nálarstungu í samræmi við góðar starfsvenjur í dýralækningum. Þar með er talinn hver sá verknaður sem ætlast er til eða líklegt er að leiði til þess að við slíkar aðstæður fæðist eða ungist út dýr eða til verði erfðabreyttir dýrastofnar sem er viðhaldið, að undanskilinni aflífun dýra í þeim tilgangi einum að að nýta úr þeim líffæri eða vefi,
- verkefni*: áætlun um vinnu sem hefur skilgreint vísindalegt markmið og felur í sér eina eða fleiri tilraunir,

3. *starfsstöð*: mannvirki, bygging eða byggingaklasi eða annað húsnæði. Hugtakið getur einnig tekið til staðar sem er ekki að öllu leyti lokaður eða undir þaki, sem og til hreyfanlegrar aðstöðu,
4. *vettvangsrannsókn*: tilraun sem fer fram utan samþykkrar starfsstöðvar,
5. *ræktandi*: einstaklingur eða lögaðili sem ræktar dýr sem um getur í viðauka I með það fyrir augum að þau séu notuð í tilraunum eða til að vefir þeirra eða líffæri séu notuð í vísindaskyni, eða sem ræktar önnur dýr einkum í þessum tilgangi, hvort sem það er í hagnaðarskyni eða ekki,
6. *birgir*: einstaklingur eða lögaðili, annar en ræktandi, sem afhendir dýr með það fyrir augum að þau séu notuð í tilraunum eða til að vefir þeirra eða líffæri séu notuð í vísindaskyni, hvort sem það er í hagnaðarskyni eða ekki,
7. *notandi*: einstaklingur eða lögaðili sem notar dýr í tilraunum, hvort sem það er í hagnaðarskyni eða ekki.

II. KAFLI

Starfsleyfi og leyfi fyrir tilraunum.

4. gr.

Starfsleyfi fyrir ræktendur, birgja og notendur.

1. Allir ræktendur, birgjar og notendur skulu hafa starfsleyfi frá Matvælastofnun og vera skráðir hjá henni. Einungis má gefa út starfsleyfi ef ræktandinn, birginn eða notandinn og starfsstöð hans uppfylla kröfur reglugerðar þessarar. Gefa má út starfsleyfi til takmarkaðs tíma.

Eigi má breyta starfsstöð eða starfsemi nema nýtt starfsleyfi liggi fyrir ef að breytingin getur haft neikvæð áhrif á velferð dýra.

2. Ræktandi, birgir eða notandi skal í umsókn um starfsleyfi tilgreina þær dýrategundir sem hann hyggst nota og jafnframt tilgreina:

- a. þann aðila sem ber ábyrgð á að farið sé að ákvæðum þessarar reglugerðar,
- b. þann eða þá aðila sem hafa eftirlitsskyldu sem um getur í 24. gr., og
- c. tilnefndan dýralækni eða sérfræðing með viðeigandi menntun á sviði fiskisjúkdóma.

Matvælastofnun skal tilkynnt um hvers kyns breytingar í tengslum við þá aðila sem um getur í lið a-c.

3. Ef ræktandi, birgir eða notandi brýtur gegn ákvæðum reglugerðar þessarar eða starfsleyfi, getur Matvælastofnun fellt starfsleyfið úr gildi tímabundið eða afturkallað það.

4. Ræktandi, birgir eða notandi skal tryggja að tímabundin niðurfelling eða afturköllun starfsleyfis hafi ekki skaðleg áhrif á velferð dýranna.

5. gr.

Leyfi vegna tilrauna.

1. Ekki er heimilt að nota dýr í tilraunum nema með leyfi frá Matvælastofnun. Í þeim tilvikum, þar sem tilraun gengur einungis út á að aflífa dýr til þess að nota úr þeim líffæri eða vefi, er ekki þörf á leyfi frá Matvælastofnun.

2. Í þeim tilvikum þar sem aðferð hefur ekki verið notuð áður eða þeim tilvikum þar sem óljóst er hversu mörg dýr koma til með að verða notuð, skal fara fram fortílaun.

3. Tímalengd leyfis skal ekki vara lengur en til fjögurra ára í senn. Tímalengd leyfis til vettvangsrannsókna skal ekki vara lengur en til tveggja ára í senn.

4. Ekki er heimilt að breyta tilraun án þess að fá til þess nýtt leyfi frá Matvælastofnun ef breytingin getur haft skaðleg áhrif á velferð dýranna.

5. Veita má leyfi fyrir mörgum tilraunum sem eru af svipuðum toga og framkvæmd eru af sama notanda, uppfylli slíkar tilraunir, eða eiga að uppfylla, kröfur samkvæmt þessari reglugerð eða ef dýr eru notuð í slíkum tilraunum í framleiðslu- eða greiningarskyni með viðurkenndum aðferðum.

6. Matvælastofnun getur heimilað öðru starfsfólki en dýralæknum að framkvæma svæfingar eða staðdeyfingar dýra, að því gefnu að viðkomandi starfsfólk hafi hlotið tilskilda þjálfun og skal það koma fram í starfsleyfi. Þetta á þó ekki við um deyfingu og föngun villtra dýra í náttúrunni.

7. Ef tilraun brýtur gegn ákvæðum reglugerðar þessarar eða starfsleyfi, getur Matvælastofnun fellt starfsleyfið úr gildi tímabundið eða afturkallað það. Notandi skal tryggja að tímabundin niðurfelling eða afturköllun starfsleyfis hafi ekki skaðleg áhrif á velferð dýranna.

6. gr.

Umsókn um leyfi fyrir tilraun.

1. Notandi eða aðili, sem ber ábyrgð á tilraun, skal leggja fram umsókn um leyfi fyrir tilraun eða breytingu á tilraun. Umsóknin skal innihalda lýsingu á tilrauninni sem og samantekt á henni.
2. Umsókn skal innihalda nauðsynlegar upplýsingar líkt og fram koma í viðaukum VI og VII.
3. Í umsókn skulu jafnframt koma fram upplýsingar um eftirfarandi:
 - a. notandann,
 - b. þann eða þá aðila sem ábyrgð bera á tilrauninni,
 - c. starfsstöðina eða þann stað þar sem tilraun skal fram fara.

7. gr.

Samantekt um tilraun.

1. Samantekt um tilraun skal vera auðskilin almenningi og skal hún að auki innihalda upplýsingar um eftirfarandi:
 - a. markmið tilraunar,
 - b. þann skaða sem reiknað er með að dýrunum verði valdið,
 - c. þann vísindalega- og samfélagslega ávinningi sem reiknað er með,
 - d. þann fjölda og þær tegundir dýra sem á að nota,
 - e. hvernig kröfunum um staðgöngu, fækkun og mildun skuli fullnægt.
2. Samantekt um tilraun skal lögð fram undir nafnleynd og skal ekki innihalda nöfn og heimilisföng notandans né starfsfólks hans. Samantektin skal ekki heldur innihalda upplýsingar sem háðar eru þagnarskyldu.

III. KAFLI

Kröfur er varða tilraunir.

8. gr.

Staðganga, fækkun og mildun.

1. Þegar því verður við komið skal notast við vísindalega fullnægjandi aðferð eða prófunaráætlun sem ekki felur í sér notkun á lifandi dýrum.
2. Við tilraunir skal ekki notast við fleiri dýr en nauðsynlegt er, án þess að markmiði tilraunar sé teft í tvísýnu.
3. Þær aðferðir sem notaðar eru í tilraunum skulu stöðugt miða að því að koma í veg fyrir eða draga eins og unnt er úr hugsanlegum sársauka, þjáningu, hræðslu eða varanlegum skaða fyrir dýrin. Sömu kröfur skulu gilda í tengslum við ræktun, vistarverur og umhirðu dýranna.

9. gr.

Tilgangur tilrauna.

Einungis er heimilt gera tilraunir á dýrum í eftirfarandi tilgangi:

- a) grunnrannsóknir,
- b) yfirfærðar eða hagnýtar rannsóknir með eitthvað af eftirfarandi að markmiði:
 - i. til að forðast, koma í veg fyrir, greina eða meðhöndla sjúkdóma, vanheilsu eða önnur frábrigði eða áhrif þessa í mönnum, dýrum eða plöntum,
 - ii. mat, greiningu, stjórnun eða breytingu á lífeðlisfræðilegu ástandi í mönnum, dýrum eða plöntum, eða
 - iii. velferð dýra og umbætur á framleiðsluskilyrðum fyrir dýr sem eru alin til notkunar í landbúnaði,
- c) í hverjum þeim tilgangi sem er talinn upp í b-lið, til þróunar, framleiðslu eða prófunar á gæðum, skilvirkni og öryggi lyfja, matvæla og fóðurs og annarra efna eða afurða,

- d) rannsóknir til verndar náttúrulegs umhverfis til hagsmuna fyrir heilbrigði eða velferð manna eða dýra,
- e) rannsóknir sem miða að varðveislu tegundarinnar,
- f) æðri menntun, eða þjálfun vegna öflunar, viðhalds eða umbóta á starfsfærni, eða
- g) réttarlæknisfræðilegar rannsóknir.

10. gr.

Val á aðferðum.

1. Tilraun skal ekki gerð ef önnur aðferð eða prófunaráætlun, til að ná fram þeim niðurstöðum sem sóst er eftir, sem felur ekki í sér notkun á lifandi dýri, er viðurkennd.
2. Við val um aðferðir við tilraunir og prófunaráætlanir skal velja þær sem fela í sér:
 - a. notkun á sem fæstum dýrum,
 - b. notkun dýra sem upplifa sem minnstan sársauka, þjáningu, hræðslu eða verða fyrir sem minnstum varanlegum skaða,
 - c. aðferðir sem valda dýrunum sem minnstum sársauka, þjáningu, hræðslu eða varanlegum skaða, og
 - d. aðferðir sem eru líklegar til að skila fullnægjandi árangri.
3. Forðast skal eftir fremsta megni að dauðinn verði endapunktur tilraunar. Í staðinn skulu koma snemmbúnir og mannúðlegir endapunktur. Þegar dauðinn er óhjákvæmilegur endapunktur, skal tilraunin vera þannig útfærð að:
 - a. hún endi með dauða eins fárra dýra og mögulegt er, og
 - b. að tímalengd og styrkleikastig þjáninga dýrsins séu minnkuð eins og unnt er, og
 - c. að tryggj sé, eins og mögulegt er, að dauði dýrsins sé sársaukalaus.

11. gr.

Staðsetning tilrauna.

1. Tilraunir skulu gerðar á viðurkenndri starfsstöð viðurkennds notanda.
2. Matvælastofnun getur veitt undanþágu frá þeirri kröfu á þeim grundvelli að vísindaleg rök mæla með að tilraun skuli gerð í formi vettvangsrannsóknar.

12. gr.

Bann gegn ákveðnum tilraunum.

1. Tilraunir sem valda dýrum alvarlegum sársauka, þjáningum, hræðslu eða öðrum varanlegum skaða sem líklegt er að verði langvarandi og ekki er hægt að lina, skulu vera með öllu óheimilar.
2. Óheimilt er að nota lifandi dýr við prófun á snyrtivörum.

13. gr.

Deyfing, svæfing og verkjastilling.

1. Í tilraunum skal notuð svæfing eða staðdeyfing.
 2. Ekki skal gera tilraunir á dýrum sem hafa í för með sér alvarlega áverka, sem geta valdið dýrunum miklum sársauka, án deyfingar eða svæfingar.
 3. Við mat á því hvort nota skuli deyfingu eða svæfingu skal taka tillit til eftirfarandi:
 - a. hvort deyfing eða svæfing valdi dýrinu meira álagi eða þjáningu en tilraunin sjálf, og
 - b. hvort deyfing eða svæfing sé ósamrýmanleg markmiði tilraunarinnar.
 4. Verkjastilling eða önnur viðeigandi aðferð skal notuð til að tryggja að sársauka, þjáningu og hræðslu sé haldið í lágmarki.
 5. Komi til ófyrirsjáanlegur sársauki eða þjáning dýrsins sem ekki er hægt að lina, skal dýrið tafarlaust aflifað.
 6. Ekki skal gefa dýrum nein lyf til að koma í veg fyrir eða takmarka að þau sýni sársaukamerki án þess að þau hafi fengið viðunandi deyfingu eða svæfingu eða verkjastillingu.
- Í slíkum tilvikum skal leggja fram vísindaleg rök ásamt upplýsingum um fyrirkomulag á deyfingu eða svæfingu eða verkjastillingu.

7. Dýr sem gæti fundið til sársauka eftir að verkun deyfingar eða svæfingar er horfin, skal meðhöndlað með verkjastillandi lyfjum, bæði fyrirbyggjandi og eftir aðgerð, eða með öðrum viðeigandi verkjastillandi aðferðum, að því tilskildu að slíkt samrýmist markmiði tilraunarinnar.
8. Um leið og markmiði tilraunarinnar er náð, skal gripa til viðeigandi aðgerða til þess að takmarka eða lágmarka þjáningar dýrsins.
9. Ekki skal taka blóðsýni úr hjarta né gefa sprautuskammt í hjarta án þess að dýr sé svæft áður. Í slíkum tilvikum skal dýrinu haldið meðvitundarlausu þar til það er aflífað, nema Matvælastofnun hafi gefið til þess sérstakt leyfi að vekja megi dýrið til meðvitundar.

14. gr.

Lok tilraunar.

1. Tilraun skal teljast lokið ef ekki er hægt að gera frekari athuganir með þeirri tilraun eða, að því er varðar nýja stofna erfðabreyttra dýra, ef svo er ekki að sjá eða ekki er búist við því að afkvæmin upplifi sársauka, þjáningu, hræðslu eða varanlegan skaða sem jafngildir eða er meiri en sem skapast af nálarstungu.
2. Við lok tilraunar skal dýralæknir, sérfræðingur með viðeigandi menntun á sviði fiskisjúkdóma eða annar þar til bær aðili taka ákvörðun um það hvort dýri skuli haldið á lífi. Aflífa skal dýr þegar líklegt er að það muni halda áfram að upplifa sársauka í meðallagi eða mikinn sársauka, þjáningu, hræðslu eða verða fyrir varanlegum skaða.
3. Þegar halda á dýri á lífi skal það fá þá umhirðu og vistarverur sem eru viðeigandi vegna heilbrigðisástands þess.

15. gr.

Aðferðir við aflífun.

1. Aflífun dýra og meðhöndlun í tengslum við aflífunina skal valda þeim sem minnstum sársauka, þjáningu og hræðslu.
2. Að því er varðar dýr sem falla undir viðauka IV skal nota viðeigandi aflífunaraðferð sem fram kemur í þeim viðauka.
3. Matvælastofnun er heimilt að veita undanþágu frá kröfunum í 2. mgr.:
 - a. til að hægt sé að nota aðra aðferð, að því tilskildu að rannsóknarniðurstöður sýni að sú aðferð sé talin a.m.k. jafn mannúðleg, eða
 - b. þegar vísindaleg rök eru fyrir því að markmið tilraunarinnar náist ekki með því að nota aðferð til aflífunar sem sett er fram í viðauka IV.
4. Þar til bær aðili skal aflífa dýr á starfsstöð ræktanda, birgis eða notanda. Ef um vettvangsrannsókn er að ræða er þó heimilt að þar til bær aðili aflífi dýr utan starfsstöðvar.

Þegar blóðtæming á sér stað skal dýri haldið meðvitundarlausu uns yfir líkur. Ákvæði þessarar greinar eiga jafnframt við um þegar aflífa þarf dýr í neyðartilvikum.

16. gr.

Endurnotkun á dýrum.

1. Ef val stendur á milli þess að endurnota dýr eða nota annað dýr, sem ekki hefur áður verið gerð tilraun á, má einungis endurnota dýr sem þegar hefur verið notað í einni eða fleiri tilraun að því tilskildu að eftirfarandi skilyrði séu uppfyllt:
 - a. raunverulegur alvarleiki fyrri tilrauna var „vægur“ eða „í meðallagi“,
 - b. sýnt hefur verið fram á að almennt heilbrigðisástand dýrsins og vellíðan þess séu komin í samt lag,
 - c. nýja tilraunin er flokkuð sem „væg“, „í meðallagi“ eða „bannvæn“, og
 - d. hún er gerð í samræmi við ráðleggingar dýralæknis eða sérfræðings með viðeigandi menntun á sviði fiskisjúkdóma og að teknu tilliti til þess sem dýrið hefur upplifað gegnum ævina.
2. Í undantekningartilvikum, þrátt fyrir a-lið 1. mgr. og að lokinni skoðun dýralæknis eða sérfræðings með viðeigandi menntun á sviði fiskisjúkdóma á dýrinu, getur Matvælastofnun heimilað

að dýr sé notað aftur að því tilskildu að dýrið hafi ekki verið notað oftar en einu sinni í tilraun sem felur í sér mikinn sársauka, hræðslu eða þjáningu.

17. gr.

Dýrum sleppt eða ný heimili fundin fyrir þau.

Heimilt er að finna dýrum, sem notuð hafa verið í tilraunum eða sem ætlunin er að nota í tilraunum ný heimili eða skila þeim aftur á viðeigandi búsvæði eða inn í ræktunarkerfi sem er viðeigandi fyrir tegundina, að því tilskildu að eftirfarandi skilyrði séu uppfyllt:

- a. heilbrigðisástand dýrsins gerir það kleift að mati dýralæknis eða sérfræðings með viðeigandi menntun á sviði fiskisjúkdóma,
- b. viðeigandi ráðstafanir hafa verið gerðar til að tryggja vellíðan dýrsins, og
- c. það er engin hættu fyrir lýðheilsu, heilbrigði dýra eða umhverfið.

IV. KAFLI

Kröfur er varða hvers konar dýr megi nota í tilraunum.

18. gr.

Tegundir í útrýmingarhættu.

1. Ekki er heimilt að nota dýr af tegundum í útrýmingarhættu í tilraunum.
2. Ákvæði 1. mgr. eiga þó ekki við um tilraunir sem uppfylla eftirfarandi skilyrði:
 - a. tilraunin er gerð í einhverjum þeim tilgangi sem um getur í i. lið b-liðar eða e-lið 9. gr. þessarar reglugerðar, og
 - b. vísindaleg rök liggja fyrir því að markmið tilraunarinnar náist ekki öðruvísi en með því að nota dýr af tegund í útrýmingarhættu.
3. Ákvæði 1. mgr. gilda ekki um neinar tegundir apakatta.

19. gr.

Apakettir.

1. Ekki skal nota apaketti í tilraunum að undanteknum þeim tilraunum sem uppfylla eftirfarandi skilyrði:
 - a. tilraunin er gerð í einhverjum þeim tilgangi sem um getur í:
 - i. a- eða e-lið 9. gr.,
 - ii. i-lið b-liðar eða c-lið 9. gr. og tilraunin er gerð með það fyrir augum að forðast, koma í veg fyrir, greina eða meðhöndla veiklunarástand eða hugsanlega lífshættulegt, klínískt ástand hjá mönnum, og
 - b. vísindaleg rök liggja fyrir því að markmið tilraunarinnar náist ekki öðruvísi en með því að nota apaketti.
2. Ekki skal nota apaketti sem eru af tegundum sem eru í útrýmingarhættu nema vísindaleg rök liggja fyrir því að markmið tilraunarinnar náist ekki með því að nota tegundir sem ekki eru í útrýmingarhættu.
3. Ekki skal nota apaketti sem eru af tegundum sem eru í útrýmingarhættu við grunnrannsóknir, hafi þeir ekki fæðst í haldi.
4. Óheimilt að nota mannapa í tilraunum.

20. gr.

Dýr sem eru tekin í náttúrunni.

1. Ekki skal nota dýr, sem eru tekin í náttúrunni, í tilraunum.
2. Matvælastofnun getur veitt undanþágur frá 1. mgr. á grundvelli vísindalegra raka þess efnis að markmið tilraunarinnar náist ekki með því að nota dýr sem ræktað hefur verið til notkunar í tilraunum.
3. Einungis þar til bærir aðilar skulu annast föngun á dýrum úti í náttúrunni og skulu þeir nota til þess aðferðir sem valda dýrunum ekki sársauka, þjáningu, hræðslu eða varanlegum skaða sem hægt er að komast hjá.

4. Ef það uppgötvast við eða eftir föngun að dýr er með áverka eða við slæma heilsu skal dýralæknir eða annar þar til bær aðili skoða það og grípa til aðgerða til að lágmarka þjáningar dýrsins.
5. Matvælastofnun getur veitt undanþágu frá kröfunni um að grípa til aðgerða til að lágmarka þjáningar dýrsins, séu fyrir því vísindaleg rök.

21. gr.

Dýr sem eru ræktuð til að nota í tilraunum.

1. Einungis er heimilt að nota dýr af tegundum þeim sem skráðar eru í viðauka I, í tilraunum ef þessi dýr hafa verið ræktuð til þess að nota þau í tilraunum.
2. Apaketti má einungis nota í tilraunum ef þeir eru afkvæmi apakatta sem hafa annaðhvort verið ræktaðir í haldi eða fengnir frá sjálfbærum sambúum.
Frá og með þeim dagsetningum sem fram koma í viðauka II má einungis nota apaketti sem þar eru skráðir, ef þeir eru afkvæmi apakatta sem hafa verið ræktaðir í haldi eða sem fengnir eru frá sjálfbærum sambúum.
3. Í þessari grein merkir „sjálfbært sambú“, sambú þar sem dýr eru annaðhvort ræktuð innan sambúsins eða fengin frá öðrum sambúum, en ekki tekin í náttúrunni og jafnframt þar sem dýr eru haldin þannig að tryggt sé að þau séu vön mönnum.
4. Matvælastofnun getur veitt undanþágu frá 1. mgr. á grundvelli vísindalegra raka.

22. gr.

Flækingsdýr og villidýr af húsdýrakyni.

1. Ekki er heimilt að nota flækingsdýr eða villidýr af húsdýrakyni í tilraunum.
2. Matvælastofnun getur einungis veitt undanþágur frá 1. mgr. að uppfylltum eftirfarandi skilyrðum:
 - a. að brýn þörf sé á rannsóknum sem varða heilbrigði og velferð dýranna, eða alvarlega hættu fyrir umhverfið eða fyrir heilbrigði manna eða dýra, og
 - b. að vísindaleg rök liggi fyrir því að markmið tilraunarinnar náist ekki öðruvísi en með því að nota flækingsdýr eða villidýr.

V. KAFLI

Almennar og sértækar kröfur er varða starfsfólk.

23. gr.

Hæfni starfsfólks.

1. Allir ræktendur, birgjar og notendur skulu hafa nægilegan fjölda starfsfólks á staðnum.
2. Allir ræktendur, birgjar og notendur skulu sjá til þess að starfsfólk það sem vinnur með dýrum hafi yfir að búa viðunandi menntun og þjálfun í samræmi við þær kröfur sem settar eru fram í viðauka V áður en það sinnir einhverju af eftirfarandi störfum:
 - a. framkvæmd tilrauna á dýrum,
 - b. útfærslu á tilraunum og verkefnum,
 - c. umhirðu dýra, eða
 - d. aflifun dýra.
3. Aðilar þeir sem sinna störfum sem um getur í b-lið 2. mgr., skulu hafa fengið kennslu í vísinda-grein sem tengist þeirri vinnu sem um ræðir og skulu hafa sértæka þekkingu á tegundinni sem um ræðir, þar með talið lífeðlisfræðilegar og atferlisfræðilegar þarfir þeirrar tegundar.
4. Hafa skal eftirlit með starfsfólki sem sinnir þeim störfum sem um getur í a-, c- eða d-lið 2. mgr., við verkefni sín þar til það hefur sýnt fram á þá hæfni sem krafist er.
5. Matvælastofnun skal sjá til þess að þær kröfur sem mælt er fyrir um í 2., 3. og 4. mgr. þessa ákvæðis séu uppfylltar með veitingu leyfa eða á annað skriflegan hátt.

24. gr.

Sértækar kröfur er varða starfsfólk.

Hver ræktandi, birgir eða notandi skal hafa einn eða fleiri aðila á staðnum sem skal:

- a. bera ábyrgð á umsjón með velferð og umhirðu dýranna á starfsstöðinni,

- b. sjá til þess að starfsfólk, sem sinnir dýrunum, hafi aðgang að upplýsingum sem eiga við um þá tegund sem hýst er í starfsstöðinni, og
- c. tryggja að starfsfólk, sem sinnir dýrunum, uppfylli kröfur þær sem gerðar eru varðandi menntun og hæfni og fái stöðuga þjálfun.

25. gr.

Dýravelferðarnefnd.

1. Hver ræktandi, birgir og notandi skal koma á dýravelferðarnefnd.
2. Dýravelferðarnefnd skal a.m.k. samanstanda af þeim aðila eða aðilum sem bera ábyrgð á umsjón samkvæmt a-lið 1. mgr. 24. gr. Dýravelferðarnefndin skal einnig fá tillegg frá tilnefnda dýralæknum eða sérfræðingnum með viðeigandi menntun á sviði fiskisjúkdóma og um getur í 26. gr.
3. Ef um notanda er að ræða skal dýravelferðarnefndin samanstanda af minnst einum meðlim sem er vísindamaður.
4. Dýravelferðarnefndin skal:
 - a. veita starfsfólki sem sinnir dýrum ráðgjöf, um málefni sem tengjast velferð dýra í tengslum við útvegum þeirra, vistarverur, umhirðu og notkun,
 - b. veita ráðgjöf til starfsfólks um beitingu kröfunnar um staðgöngu, fækkun og mildun,
 - c. veita starfsfólki upplýsingar um tæknilega og vísindalega þróun kröfunnar um staðgöngu, fækkun og mildun.
5. Dýravelferðarnefndin skal jafnframt:
 - a. koma á fót og endurskoða innri verklagsreglur að því er varðar vöktun, skýrslugjöf og eftirfylgni í tengslum við velferð dýra sem eru hýst eða notuð á starfsstöðinni,
 - b. fylgjast með þróun og niðurstöðum úr tilraunum (verkefnum) með tilliti til áhrifanna á dýrin,
 - c. auðkenna og veita ráð að því er varðar þá þætti sem stuðla enn frekar að staðgöngu, fækkun og mildun, og
 - d. veita ráðgjöf um kerfi til að finna dýrum ný heimili, þ.m.t. viðeigandi félagsmótun fyrir dýr sem á að koma fyrir á nýjum heimilum, og dýrum sem verður sleppt samkvæmt 17. gr.
6. Matvælastofnun getur heimilað smærri ræktendum, birgjum og notendum að sinna þeim verkefnum sem fram koma í 4. og 5. mgr. á annan hátt. Matvælastofnun getur jafnframt heimilað ræktendum, birgjum og notendum að koma á sameiginlegri dýravelferðarnefnd.
7. Hver ræktandi, birgir og notandi skal sjá til þess að skýrslur um allar ráðleggingar dýravelferðarnefndarinnar og allar ákvarðanir sem teknar eru í tengslum við þær ráðleggingar, skuli vera geymdar í a.m.k. þrjú ár. Veita skal Matvælastofnun aðgang að skýrslunum, sé þess óskað.

26. gr.

Tilnefndur dýralæknir eða annar sérfræðingur.

Hver ræktandi, birgir og notandi skal hafa tilnefndan dýralækni með sérþekkingu á lækningum tilraunadýra eða sérfræðing með viðeigandi menntun á sviði fiskisjúkdóma eða annan sérfræðing með tilskilin starfsréttindi ef slíkt er meira viðeigandi. Þessum aðilum skal falin sú skylda að annast ráðgjöf í tengslum við vellíðan og meðhöndlun dýranna.

27. gr.

Ábyrgðarmaður tilraunar.

- Sá aðili eða þeir aðilar sem ábyrgir eru fyrir tilraun skulu tryggja eftirfarandi:
- a. að orsök hvers ónauðsynlegs sársauka, þjáningu, hræðslu eða varanlegs skaða, sem dýri er valdið við tilraun, sé stöðvuð svo fljótt sem verða má,
 - b. að tilraunir (verkefni) séu unnin í samræmi við leyfin fyrir þeim eða í samræmi við ákvarðanir Matvælastofnunar, og
 - c. að viðeigandi ráðstafanir séu gerðar til umbóta og skrásettar ef ekki er farið að ákvæðum.

VI. KAFLI

Kröfur varðandi dýrahald.

28. gr.

Umhirða og vistarverur.

1. Öllum dýrum skal séð fyrir vistarverum, umhverfi, fóðri, vatni og umhirðu, sem er viðeigandi fyrir heilbrigði þeirra og vellíðan.
2. Öllum takmörkunum á því að dýr geti fullnægt lífeðlisfræðilegum og atferlisfræðilegum þörfum sínum skal haldið í lágmarki.
3. Umhverfisaðstæður þar sem dýr eru ræktuð, haldin eða notuð skulu yfirfarnar daglega. Eftirlit og umönnun dýra skal eiga sér stað eins oft og þörf krefur og a.m.k. einu sinni á dag.
Gera skal ráðstafanir sem tryggja að hvers kyns ágallar eða sársauki, þjáning, hræðsla eða varanlegur skaði, sem hægt er að komast hjá, sé upprættur eins fljótt og unnt er. Ræktendur, birgjar og notendur skulu sjá til þess að hafa nægilegan fjölda starfsfólks til þess að hafa umsjón með og annast dýrin, skal það einnig tryggt utan hefðbundins vinnutíma.
4. Beita skal þeim stöðlum um umhirðu og vistarverur sem settir eru fram í viðauka III, frá þeirri dagsetningu sem þar er kveðið á um.
5. Matvælastofnun getur veitt undanþágur frá þeim kröfum sem settar eru fram í 1. og 4. mgr. af ástæðum er varða vísindi, velferð dýra eða heilbrigði dýra.

29. gr.

Tæki og búnaður.

1. Á öllum starfsstöðvum ræktanda, birgis eða notanda skulu vera tæki og búnaður sem henta þeim dýrategundum sem þar eru hýstar og framkvæmd tilraunanna, þar sem tilraunir eru gerðar.
2. Hönnun, uppbygging og virkni tækja og búnaðar sem um getur í 1. mgr. skal tryggja að tilraunir séu gerðar á sem skilvirkastan hátt og að markmiðið sé að ná fram áræðanlegum niðurstöðum með sem fæstum dýrum og að sársauka, þjáningu, hræðslu eða varanlegum skaða þeirra sé haldið í lágmarki.
3. Að því er varðar framkvæmd á ákvæðum 1. og 2. mgr. skal fara eftir viðeigandi kröfum sem settar eru fram í viðauka III.

30. gr.

Skrár yfir dýr.

1. Allir ræktendur, birgjar og notendur skulu halda skrár yfir eftirfarandi:
 - a. fjölda dýrategunda sem eru ræktuð, er aflað, eru afhent, notuð í tilraunum, gefið frelsi eða fundið nýtt heimili,
 - b. uppruna dýranna, þ.m.t. hvort þau eru ræktuð til notkunar í tilraunum,
 - c. dagsetningar þegar dýranna er aflað, þau afhent, þeim sleppt eða fundið nýtt heimili,
 - d. frá hverjum dýrin eru fengin,
 - e. nafn og heimilisfang viðtakanda dýranna,
 - f. fjölda og tegundir dýra sem drápust eða voru aflífuð á hverri starfsstöð,
 - g. þekktar dánarorsakir,
 - h. hvers konar tilraunum (verkefnum) dýrin voru notuð í.
2. Skrárnar sem um getur í 1. mgr., skulu geymdar í a.m.k. 5 ár og gerðar aðgengilegar fyrir Matvælastofnun sé þess óskað.

31. gr.

Skrár yfir hunda, ketti og apaketti.

1. Allir ræktendur, birgjar og notendur skulu skrá eftirfarandi upplýsingar um hvern hund, kött og apakött:
 - a. auðkenni,
 - b. fæðingarstað og fæðingardag og -ár, ef slíkt er fyrir hendi,
 - c. hvort dýrið er ræktað til notkunar í tilraunum,

- d. ef um er að ræða apaketti, hvort þeir eru afkvæmi apakatta sem hafa verið ræktaðir í haldi, og
 - e. þær tilraunir (þau verkefni) sem dýrið hefur verið notað í.
2. Einstaklingsbundin skrá skal fylgja dýrinu svo lengi sem það er haldið í þeim tilgangi sem þessi reglugerð varðar. Skráin skal útbúin við fæðingu, eða eins fljótt og auðið er eftir hana.
 3. Upplýsingarnar, sem um getur í þessari grein, skulu varðveittar í a.m.k. 3 ár eftir dauða dýrsins eða eftir að því hefur verið fundið nýtt heimili og skulu gerðar aðgengilegar fyrir Matvælastofnun, sé þess óskað.

Í þeim tilvikum þar sem dýri hefur verið fundið nýtt heimili, skulu fylgja því viðeigandi upplýsingar um umhirðu dýralæknis og félagslegar upplýsingar úr einstaklingsbundnu skránni sem um getur í 2. mgr.

32. gr.

Merking og auðkenning hunda, katta og apakatta.

1. Hver hundur, köttur eða apaköttur skal merktur varanlega með einstaklingsbundnu auðkennismerki á eins sársaukalausán hátt og hægt er, í síðasta lagi þegar hann er vaninn undan.
2. Ef hundur, köttur eða apaköttur er fluttur frá einum ræktanda, birgi eða notanda til annars, áður en hann er vaninn undan og ekki er framkvæmanlegt að merkja hann áður, skal viðtakandinn halda skrá um dýrið þar til það er merkt, þar sem sérstaklega er tilgreint hver móðir þess er.
3. Þegar ræktandi, birgir eða notandi tekur við ómerktum hundi, ketti eða apaketti, sem hefur verið vaninn undan, skal dýrið merkt varanlega, eins fljótt og auðið er og á eins sársaukalausán hátt og hægt er.
4. Ræktandi, birgir og notandi skulu að beiðni Matvælastofnunar, tilgreina ástæður fyrir því að dýr er ómerkt.

33. gr.

Ræktunarskipulag fyrir apaketti.

Ræktendur apakatta skulu hafa til staðar skipulag til að auka hlutfall dýra sem eru afkvæmi apakatta sem hafa verið ræktaðir í haldi.

34. gr.

Skjalfesting.

1. Ræktendur, birgjar og notendur skulu tryggja að öll viðeigandi gögn, þ.m.t. leyfi fyrir verkefnum og niðurstöður úr mati á verkefnum, séu geymd í a.m.k. 3 ár frá þeim degi sem leyfið fyrir verkefnum fellur úr gildi. Í þeim tilvikum þar sem Matvælastofnun hefur synjað umsækjanda um leyfi fyrir tilraun (verkefni), skulu viðeigandi gögn geymd í a.m.k. 3 ár frá þeim degi er kærufrestur rennur út.
2. Með fyrirvara um 1. mgr., skal geyma gögn um tilraun (verkefni) sem meta skal afturvirkir þar til afturvirka matinu er lokið.

35. gr.

Ársskýrsla.

Þeir notendur sem hlotið hafa leyfi, skulu fyrir 1. mars ár hvert, afhenda Matvælastofnun skýrslu með tölfræðilegum upplýsingum um notkun dýra í tilraunum (verkefnum) undangengins árs, þ.m.t. upplýsingum um raunverulegan alvarleika tilrauna, uppruna dýrana og tegundir apakatta sem notaðar eru í tilraunum.

VII. KAFLI

Lokaákvæði.

36. gr.

Eftirlit og framkvæmd.

1. Matvælastofnun ber ábyrgð á framkvæmd þessarar reglugerðar og hefur eftirlit með því að ákvæðum hennar sé framfylgt í samræmi við lög nr. 55/2013 um velferð dýra.

2. Matvælastofnun er heimilt skv. 1. mgr. 33. gr. laga nr. 55/2013 um velferð dýra að taka gjald fyrir leyfisumsóknir, úttektir, eftirlit, eftirfylgni og vinnu við úrvinnslu tilkynninga.

37. gr.

Viðurlög og refsingar.

Um brot gegn reglugerð þessari fer samkvæmt ákvæðum X. kafla laga nr. 55/2013 um velferð dýra.

38. gr.

Gildistaka.

Reglugerð þessi er sett með heimild í 4. mgr. 20. gr. og 6. mgr. 21. gr. laga nr. 55/2013 um velferð dýra. Reglugerðin er sett til innleiðingar á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2010/63/ESB frá 22. september 2010 um vernd dýra sem eru notuð í vísindaskyni, sem felld var inn í EES-samninginn með ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 256/2014, frá 12. desember 2014.

Reglugerðin öðlast þegar gildi. Á sama tíma fellur úr gildi reglugerð nr. 279/2002 um dýra-tilraunir.

Ákvæði til bráðabirgða.

Afla skal leyfis fyrir verkefnum sem hafa verið samþykkt fyrir 1. janúar 2013 og munu standa lengur en til 1. janúar 2019, eigi síðar en 1. janúar 2019.

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu, 26. maí 2017.

F. h. sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra,

Ólafur Friðriksson.

Eggert Ólafsson.

VIÐAUKI I
Skrá yfir dýr sem um getur í 22. gr.

1. Húsamús (*Mus musculus*).
2. Brúnrotta (*Rattus norvegicus*).
3. Naggrís (*Cavia porcellus*).
4. Gullhamstur (*Mesocricetus auratus*).
5. Kínahamstur (*Cricetulus griseus*).
6. Mongólsk stökkmús (*Meriones unguiculatus*).
7. Kanína (*Oryctolagus cuniculus*).
8. Hundur (taminn) (*Canis familiaris*).
9. Húsköttur (*Felis catus*).
10. Allar tegundir apakatta.
11. Froskur (*Xenopus (laevis, tropicalis)*), (*Rana (temporaria, pipiens)*).
12. Sebradanni (*Danio rerio*).

VIÐAUKI II
Skrá yfir apaketti og dagsetningar sem um getur í annarri undirgrein 2. mgr. 22. gr.

Tegund	Dagsetningar
Silkiapi (<i>Callithrix jacchus</i>)	1. janúar 2013

VIÐAUKI III
Kröfur er varða starfsstöðvar og umhirðu og vistarverur dýra.

A-þáttur: Almennur þáttur.

1. Aðstaða.

1.1. Hlutverk og almenn hönnun.

- a) Öll aðstaða skal vera hönnuð til að skapa umhverfi þar sem tekið er tillit til lífeðlisfræðilegra og atferlisfræðilegra þarfa tegundanna sem þar er haldið. Aðstaða skal einnig hönnuð og stýrð til að koma í veg fyrir að þeir sem ekki hafa til þess heimild komist ekki þangað inn og að dýr geti hvorki komist inn né sloppið út.
- b) Í starfsstöðvum skal vera til staðar virk viðhaldsáætlun til að koma í veg fyrir og bæta úr hvers kyns ágöllum á byggingum eða búnaði.

1.2. Biðrymi (e. *holding room*).

- a) Í starfsstöðvum skal vera áætlun um reglubundin og skilvirk þrif á rýmum og þar skal viðhalda viðunandi hollustuháttum.
- b) Veggir og gólf skulu vera klædd með efni sem þolir það mikla álag og slit sem dýrin og hreinsunarferlið valda. Efnið skal ekki vera skaðlegt fyrir heilbrigði dýranna og skal vera þannig úr garði gert að dýrin geti ekki slasað sig. Allur búnaður eða fastur búnaður skal fá viðbótavörn þannig að dýrin skemmi hann ekki og hann skaði þau ekki.
- c) Tegundir sem ekki eiga saman, t.d. rándýr og bráð eða dýr sem þarfnast ólíkra umhverfis- aðstæðna, skulu ekki hýstar í sama rými né, þegar um er að ræða rándýr og bráð, þannig að þau sjái, finni lykt af eða heyri í hvert öðru.

1.3. Rými fyrir almennar og sérstakar tilraunir.

- a) Á starfsstöðvum skal vera til reiðu, eftir því sem við á, rannsóknarstofubúnaður til að framkvæma einfaldar greiningarprófanir, skoðanir eftir aflífun og/eða töku á sýnum sem á að nota í umfangsmeiri rannsóknum á rannsóknarstofu annars staðar. Rými fyrir almennar og sérstakar tilraunir skulu vera til staðar fyrir aðstæður þegar óæskilegt er að framkvæma tilraunir eða athuganir í biðrýminu.
- b) Aðstaða skal vera til staðar til að gera það kleift að einangra nýútveguð dýr þar til hægt er að ákvarða heilbrigðisástand þeirra og meta og lágmarka hugsanlega heilbrigðisáhættu fyrir dýr sem fyrir eru.
- c) Aðskildar vistarverur skulu vera til staðar þar sem hægt er að hýsa veik eða slösuð dýr.

1.4. Þjónusturými.

- a) Geymslur skulu hannaðar, notaðar og haldið við þannig að gæði fódurs og undirburðar séu tryggð. Þetta rými skal vera varið gegn ágangi meindýra og skordýra eftir því sem unnt er. Annað efni, sem getur verið mengað eða valdið hættu fyrir dýr eða starfsfólk, skal geyma aðskilið.
- b) Hreinsunar- og þvottasvæði skulu vera nægilega stór til að þar sé hægt að setja upp tæki sem eru nauðsynleg til að afmenga og hreinsa notaðan búnað. Hreinsunarferlið skal skipulagt til að halda streymi á hreinum og óhreinum búnaði aðskildum til að koma í veg fyrir að nýhreinnaður búnaður mengist.
- c) Á starfsstöðvum skal vera aðstaða til að geyma á hreinlegan hátt og farga skrokkum og dýraúrgangi á öruggan hátt.
- d) Þar sem þörf er fyrir að gera skurðaðgerðir að viðhafðri smitgát skal vera til staðar eitt eða fleiri viðeigandi útbúin rými og aðstaða þar sem dýrin geta jafnað sig eftir aðgerð.

2. Umhverfið og stjórnun þess.

2.1. Loftræsting og hitastig.

- a) Einangrun, upphitun og loftræsting biðrýmis skal tryggja að hringrás lofts, rykmagn og styrkur lofitegunda haldist innan marka sem valda dýrunum, sem þar eru hýst, ekki skaða.
- b) Hita- og rakastig í biðrýmum skal lagað að þeim tegundum og aldurshópum sem þar eru hýst. Mæla skal hitastigið og skrá það daglega.
- c) Ekki skal halda dýrum utandyra við loftslagsskilyrði sem geta valdið þeim hræðslu.

2.2. Lýsing.

- a) Ef náttúruleg birtuskilyrði skapa ekki viðeigandi hringrás birtu og myrkurs skal nota stýrða lýsingu til að fullnægja líffræðilegum þörfum dýranna og skapa viðunandi vinnuumhverfi.
- b) Lýsing skal vera fullnægjandi til að unnt sé að sinna dýrunum og hafa eftirlit með þeim.
- c) Láta skal í té reglubundnar ljóslotur og ljósstyrk sem eru aðlöguð að tegundinni.
- d) Þegar dýr, sem eru hvítingjar, eru haldin skal lýsingin aðlöguð til að taka tillit til næmleika þeirra fyrir birtu.

2.3. Hávaði.

- a) Hávaðastig, þ.m.t. úthljóð, skal ekki hafa skaðleg áhrif á velferð dýranna.
- b) Á starfsstöðvum skulu vera til staðar viðvörunarkerfi sem gefa frá sér hljóð sem liggja utan við næmasta heyrnarstig dýranna ef það stangast ekki á við heyrnleika þeirra fyrir menn.
- c) Biðrými skulu, eftir því sem við á, búin hávaðadempanði og hljóðisogandi efnum.

2.4. Viðvörunarbúnaður.

- a) Starfsstöðvar sem búnar eru rafknúnum eða véltæknilegum búnaði til umhverfisstýringar og -verndar skulu búnar varakerfi til að viðhalda nauðsynlegri þjónustu og einnig neyðarlýsingarkerfum til að tryggja að viðvörunarkerfin sjálf bregðist ekki.
- b) Hitunar- og loftræstikerfi skulu búin eftirlits- og viðvörunarbúnaði.
- c) Skýrum leiðbeiningum um verklagsreglur í neyðartilvikum skal komið fyrir á áberandi stöðum.

3. Umhirða dýra.

3.1. Heilbrigði.

- a) Á starfsstöðvum skal vera til staðar áætlun til að tryggja að heilbrigðisástandi dýranna sé viðhaldið þannig að velferð þeirra sé trygg og vísindalegar kröfur séu uppfylltar. Þessi áætlun skal m.a. felast í reglubundnu heilbrigðiseftirliti, örverufræðilegu eftirlitskerfi og áætlunum um að meðhöndla heilbrigðisvandamál og í henni skal skilgreina heilsufarslega mælipætti og verklagsreglur um innkomu nýrra dýra.
- b) Þar til bær aðili skal skoða dýrin a.m.k. daglega. Með þessum skoðunum skal tryggt að borin sé kennsl á öll veik eða særð dýr og gripið til viðeigandi aðgerða.

3.2. Dýr sem eru tekin í náttúrunni.

- a) Flutningagámar og flutningatæki, sem eru aðlöguð að viðkomandi tegund, skulu vera til staðar á föngunarstað ef vera skyldi að flytja þyrfti dýrin til skoðunar eða meðhöndlunar.
- b) Taka skal sérstakt tillit til og gera viðeigandi ráðstafanir vegna aðlögunar, sóttkvíar, húsnæðis, dýrahalds og umhirðu dýra sem eru tekin í náttúrunni og, eins og við á, gera ráð fyrir að þeim verði sleppt að tilraunum loknum.

3.3. Húsnæði og styrking.

a) Húsnæði.

Dýr, önnur en þau sem eru einfarar frá náttúrunnar hendi, skulu hýst í föstum hópum einstaklinga sem eiga skap saman. Í tilvikum þegar einstaklingshýsing er leyfð í samræmi við 3. mgr. 33. gr. skal tímalengdin takmarkast við þann lágmarkstíma sem er nauðsynlegur og viðhalda skal sjónrænu, heyrnar-, þef- og/eða snertisambandi. Fylgjast skal grannt með innkomu eða endurinnkomu dýra í fasta hópa til að komast hjá vandamálum varðandi ósamrýmanleika og röskun á félagslegum tengslum.

b) Styrking.

Öll dýr skulu hafa aðgang að rými sem er nógu margbreytilegt til að þeim sé kleift að sýna sem mest af eðlilegu atferli. Til að draga út streitutengdu atferli skulu þau hafa nokkra stjórn á og val um umhverfi sitt. Á starfsstöðvum skulu vera til staðar viðeigandi aðferðir til að fjölga möguleikum dýranna til athafna og getu þeirra til að ráða við umhverfi sitt, þ.m.t. hreyfing, ætisleit, handleikni (e. *manipulative activity*) og vitsmunalegar athafnir, eins og við á fyrir tegundina. Umhverfisleg styrking í aðhöldum (e. *enclosures*) fyrir dýr skal aðlöguð að hverri tegund og einstaklingsbundnum þörfum viðkomandi dýra. Styrkingaráætlanir á starfsstöðvum skulu endurskoðaðar og uppfærðar reglulega.

c) Aðhöld fyrir dýr.

Aðhöld fyrir dýr skulu ekki gerð úr efnum sem eru skaðleg fyrir heilbrigði dýranna. Hönnun þeirra og bygging skal vera þannig að það valdi dýrunum engum áverkum. Þau skulu gerð úr efnum, sem þola þrif og afmengun, nema þau séu einnota. Hönnun gólfa í aðhöldum fyrir dýr skal aðlöguð að tegund og aldri dýranna og hönnuð til að auðvelda fjarlægingu úrgangsefna.

3.4. Fóðrun.

- a) Form, innihald og framsetning fæðunnar skal uppfylla næringar- og atferlisfræðilegar þarfir dýranna.
- b) Fæða dýranna skal vera bragðgóð og ómengduð. Við val á hráefnum, framleiðslu, tilreiðslu og framsetningu á fóðri skal gera ráðstafanir á starfsstöðvunum til að draga úr mengun af völdum íðefna, eðlisfræðilega þátta og örvera.
- c) Þökkun, flutningur og geymsla skulu vera með þeim hætti að komist sé hjá mengun, rýrnun eða eyðileggingu. Öll fóðurilát, trog eða önnur áhöld, sem eru notuð við fóðrun, skal hreinsa reglulega og dauðhreinsa ef nauðsyn krefur.
- d) Hvert dýr skal geta haft aðgang að fóðrinu og skal séð fyrir fullnægjandi fóðrunarrými til að takmarka samkeppni.

3.5. Brynning.

- a) Öll dýr skulu alltaf hafa aðgang að ómengduðu drykkjarvatni.

- b) Þegar notuð eru sjálfvirk bryningarkerfi skal hafa reglulegt eftirlit með þeim, yfirfara þau og skola til að komast hjá slysum. Ef notuð eru búr með heilum botni skal gæta þess að lágmarka hættu á flóði.
- c) Gera skal ráðstafanir til að aðlaga vatnsflæði fyrir ker og tanka að þörfum og þolmörkum hverrar fisk-, froskdýra- og skriðdýrategundar.

3.6. Hvíldar- og svefnsvæði.

- a) Dýrin skulu alltaf hafa aðgang að undirburðarefni eða bæli til að sofa í, sem henta tegundinni, þ.m.t. efni í gotbæli/hreiður eða bæli fyrir kynbótadýr.
- b) Í aðhaldinu fyrir dýrin skal vera til staðar traust og þægilegt hvíldarsvæði fyrir öll dýr, eins og við á fyrir hverja tegund. Öllum svefnsvæðum skal haldið hreinum og þurrum.

3.7. Meðhöndlun.

Á starfsstöðvum skal koma upp aðlögunar- og þjálfunarkerfum sem henta dýrunum, tilraunum og lengd verkefnisins.

B-þáttur: Þáttur um tilgreindar tegundir.

1. Mýs, rottur, stökkmýs, hamstrar og naggrísir.

Í þessari töflu og töflum sem síðar koma fyrir mýs, rottur, stökkmýs, hamstra og naggrísi merkir „hæð aðhalds“: lóðrétt fjarlægð á milli gólfsins í aðhaldinu og efri marka þess og þessi hæð skal vera meira en 50% af lágmarkssvæðinu á gólfi rýmisins áður en styrkingarbúnaður er settur þar inn.

Þegar tilraunir eru útfærðar skal taka tillit til hugsanlegs vaxtar dýranna til að tryggja að þeim sé séð fyrir nægu rými (eins og tilgreint er í töflu 1.1 til 1.5) á meðan á rannsókninni stendur.

Tafla 1.1.

Mýs.

	Líkamsþyngd (g)	Lágmarksstærð aðhalds (cm ²)	Gólfrymi á hvert dýr (cm ²)	Lágmarkshæð aðhalds (cm)
Tiltækar og á meðan á tilraunum stendur	allt að 20	330	60	12
	yfir 20 og allt að 25	330	70	12
	yfir 25 og allt að 30	330	80	12
	yfir 30	330	100	12
Til undaneldis		330 Fyrir einkvænispar (útræktað/innræktað) eða þrenningu (innræktaða). Fyrir hvert kvendýr til viðbótar ásamt ungum skal bæta við 180 cm ²		12
Stofn hjá ræktendum (*) Stærð aðhalds 950 cm ²	minna en 20	950	40	12
Stærð aðhalds 1.500 cm ²	minna en 20	1.500	30	12

(¹) Halda má mýs, sem hafa verið vandar undan, við meiri þéttleika í þann stutta tíma sem líður frá því þær eru vandar undan og þar til þær fara að fjölga sér, að því tilskildu að dýrin séu hýst í stærri aðhöldum með viðunandi styrkingu og að þessi aðbúnaður valdi ekki skerðingu á velferð, s.s. aukningu á árásargirni, veikindatilvikum eða dánartíðni, staglkenndu atferli og annarri atferlisskerðingu, þyngdartapi eða annarri lífeðlisfræðilegri eða atferlisfræðilegri svörum við streitu.

Tafla 1.2.
Rottur.

	Líkamsþyngd (g)	Lágmarksstærð aðhalds (cm ²)	Gólfrymi á hvert dýr (cm ²)	Lágmarkshæð aðhalds (cm)
Tiltækar og á meðan á tilraunum stendur (*)	allt að 200	800	200	18
	yfir 200 og allt að 300	800	250	18
	yfir 300 og allt að 400	800	350	18
	yfir 400 og allt að 600	800	450	18
	yfir 600	1.500	600	18
Til undaneldis		800 Móðir og ungar. Fyrir hvert fullorðið dýr, sem bætt er við til frambúðar í aðhaldið, skal bæta við 400 cm ²		18
Stofn hjá ræktendum (**) Stærð aðhalds 1.500 cm ²	allt að 50	1.500	100	18
	yfir 50 og allt að 100	1.500	125	18
	yfir 100 og allt að 150	1.500	150	18
	yfir 150 og allt að 200	1.500	175	18
Stofn hjá ræktendum (**) Stærð aðhalds 2.500 cm ²	allt að 100	2.500	100	18
	yfir 100 og allt að 150	2.500	125	18
	yfir 150 og allt að 200	2.500	150	18

(*) Í langtímarannsóknnum skal, ef rými fyrir hvert dýr er minna en það sem er tilgreint hér á undan, það hafa forgang undir lokin á slíkum rannsóknnum að viðhalda stöðugu félagslegu skipulagi.

(**) Halda má rottur, sem hafa verið vandar undan, við meiri þéttleika í þann stutta tíma sem líður frá því þær eru vandar undan og þar til þær fara að fjölga sér, að því tilskildu að dýrin séu hýst í stærri aðhöldum með viðunandi styrkingu og að þessi aðbúnaður valdi ekki skerðingu á velferð, s.s. aukningu á árásargirni, veikindatilvikum eða dánartíðni, staglkenndu atferli og annarri atferlisskerðingu, þyngdartapi eða annarri lífeðlisfræðilegri eða atferlisfræðilegri svörun við streitu.

Tafla 1.3.
Stökkmýs.

	Líkamsþyngd (g)	Lágmarksstærð aðhalds (cm ²)	Gólfrymi á hvert dýr (cm ²)	Lágmarkshæð aðhalds (cm)
Tiltækar og á meðan á tilraunum stendur	allt að 40	1.200	150	18
	yfir 40	1.200	250	18
Til undaneldis		1.200 Einkvænispar eða þrenning ásamt afkvæmum		18

*Tafla 1.4.
Hamstrar.*

	Líkamsþyngd (g)	Lágmarksstærð aðhalds (cm ²)	Gólfrymi á hvert dýr (cm ²)	Lágmarkshæð aðhalds (cm)
Tiltækar og á meðan á tilraunum stendur	allt að 60	800	150	14
	yfir 60 og allt að 100	800	200	14
	yfir 100	800	250	14
Til undaneldis		800 Móðir eða einkvænispar ásamt ungum		14
Stofn hjá ræktendum (*)	minna en 60	1.500	100	14

(*) Halda má rottur, sem hafa verið vandar undan, við meiri þéttleika í þann stutta tíma sem líður frá því þær eru vandar undan og þar til þær fara að fjölga sér, að því tilskildu að dýrin séu hýst í stærra aðhöldum með viðunandi styrkingu og að þessi aðbúnaður valdi ekki skerðingu á velferð, s.s. aukningu á árasargirni, veikindatilvikum eða dánartíðni, staglkenndu atferli og annarri atferlisskerðingu, þyngdartapi eða annarri lífeðlisfræðilegri eða atferlisfræðilegri svörun við streitu.

*Tafla 1.5.
Naggrísir.*

	Líkamsþyngd (g)	Lágmarksstærð aðhalds (cm ²)	Gólfrymi á hvert dýr (cm ²)	Lágmarkshæð aðhalds (cm)
Tiltækar og á meðan á tilraunum stendur	allt að 200	1.800	200	23
	yfir 200 og allt að 300	1.800	350	23
	yfir 300 og allt að 450	1.800	500	23
	yfir 450 og allt að 700	2.500	700	23
	yfir 700	2.500	900	23
Til undaneldis		2.500 Par ásamt ungum. Fyrir hvert kven- dýr til viðbótar til undaneldis skal bæta við 1.000 cm ²		23

2. *Kanínur.*

Meðan á landbúnaðarrannsóknnum stendur, þegar markmið verkefnisins er þannig að halda þarf dýrin við svipaðar aðstæður og húsdýr sem verslað er með, skal dýrahaldið a.m.k. fylgja stöðlunum sem mælt er fyrir um í reglugerð nr. 80/2016 um velferð gæludýra.

Innan aðhaldsins skal vera upphækkað svæði. Þetta upphækkaða svæði skal vera þannig að dýrið geti legið og setið og hreyft sig auðveldlega undir því og skal ekki þekja meira en 40% af gólfpletinum. Ef ekki er hægt að nota upphækkað svæði vegna vísindalegra eða dýralæknisfræðilegra ástæðna skal aðhaldið vera 33% stærra fyrir eina kanínu og 60% stærra fyrir tvær kanínur. Þegar upphækkað svæði er til staðar fyrir kanínur undir 10 vikna aldri skal stærð þess vera a.m.k. 55 × 25 cm og hæð þess yfir gólfi skal vera slík að dýrið geti nýtt sér það.

*Tafla 2.1.
Kanínur eldri en 10 vikna.*

Tafla 2.1. á bæði við um búr og stíur. Viðbótargólfrymið skal vera að lágmarki 3.000 cm² á hverja kanínu fyrir þriðju, fjórðu, fimmtu og sjöttu kanínuna og 2.500 cm² skulu að lágmarki bætast við fyrir hverja kanínu umfram sex.

Endanleg líkamsþyngd (kg)	Lágmarksgólfrymi fyrir eitt eða tvö dýr sem kemur vel saman félagslega (cm ²)	Lágmarkshæð (cm)
minna en 3	3.500	45
frá 3 til 5	4.200	45
yfir 5	5.400	60

*Tafla 2.2.
Kvendýr ásamt ungum.*

Þyngd kvendýrs (kg)	Lágmarksstærð aðhalds (cm ²)	Viðbótarrými fyrir gotkassa (cm ²)	Lágmarkshæð (cm)
minna en 3	3.500	1.000	45
frá 3 til 5	4.200	1.200	45
yfir 5	5.400	1.400	60

*Tafla 2.3.
Kanínur yngri en 10 vikna.*

Tafla 2.3. á bæði við um búr og stúur.

Aldur	Lágmarksstærð aðhalds (cm ²)	Lágmarksgólfrymi á hvert dýr (cm ²)	Lágmarkshæð (cm)
Frá fráfarum til 7 vikna aldurs	4.000	800	40
Frá 7 til 10 vikna aldurs	4.000	1.200	40

*Tafla 2.4.
Kanínur: Ákjósanlegt stærðarmál fyrir upphækkuð svæði í aðhöldum með það stærðarmál sem tilgreint er í töflu 2.1.*

Aldur í vikum	Endanleg líkamsþyngd (kg)	Ákjósanleg stærð (cm × cm)	Ákjósanleg hæð frá gólfi aðhaldsins (cm)
yfir 10	minna en 3	55 × 25	25
	frá 3 til 5	55 × 30	25
	yfir 5	60 × 35	30

3. Kettir.

Ekki skal hýsa ketti einsamla lengur en í 24 klukkustundir í senn. Ketti, sem sýna endurtekið af sér árasargirni gagnvart öðrum köttum, skal einungis hýsa einsamla ef ekki finnst félagi fyrir þá sem þeim kemur vel saman við. Vakta skal merki um félagslega streitu hjá öllum einstaklingum sem eru hýstir í pörum eða hópum, a.m.k. vikulega. Hýsa má læður einsamla ef þær eru með kettlinga yngri en fjögurra vikna eða eru á síðustu tveimur vikum meðgöngu.

Tafla 3.
Kettir.

Lágmarkssvæði þar sem halda má læðu og kettlinga úr sama goti er rými fyrir einn kött, sem skal smám saman aukið þannig að við fjögurra mánaða aldur sé búið að setja kettlingana í nýtt rými sem er í samræmi við kröfur um stærð rýmis fyrir fullorðna ketti.

Ekki skal vera minna en 0,5 metrar á milli svæða til fóðrunar og svæða fyrir úrgangskassa og ekki skal víxla þeim.

	Gólf(*) (m ²)	Hillur (m ²)	Hæð (m)
Lágmarkssvæði fyrir eitt fullorðið dýr	1,5	0,5	2
Fyrir hvert dýr til viðbótar skal bæta við	0,75	0,25	–

(*) Gólfrymi að hillum undanskildum.

4. Hundar.

Þar sem mögulegt er skulu hundar hafa aðgang að útisvæði til að hreyfa sig. Ekki skal hýsa hunda einsamla lengur en í fjórar klukkustundir í senn.

Aðhaldið innandyra skal vera a.m.k. 50% af því lágmarkssvæði sem hundunum skal standa til boða, eins og tilgreint er í töflu 4.1.

Rýmin, sem eru tilgreind hér á eftir, eru byggð á kröfum fyrir bíkla en mjög stór kyn, s.s. Sankti-Bernhardshundar eða írskir úlfhundar, skulu fá umtalsvert meira rými en tilgreint er í töflu 4.1. Ákveða skal rými fyrir önnur kyn en rannsóknarstofubíkla í samráði við starfsmenn á sviði dýralækninga.

Tafla 4.1.
Hundar.

Halda má hundum, sem eru hýstir saman í þörum eða hópum, aðskildum í sitt hvorum helmingnum af heildarrýminu (2 m² fyrir hund undir 20 kg, 4 m² fyrir hund yfir 20 kg) á meðan þeir eru notaðir í tilraunum eins og skilgreint er í þessari reglugerð, ef þessi aðskilnaður er nauðsynlegur í vísindaskyni. Ekki skal halda hundi á þennan hátt lengur en í fjórar klukkustundir í senn.

Tík með hvolpa á spena og hvolpar hennar skulu hafa sama rými til umráða og ein tík af sömu þyngd. Gotstían skal þannig hönnuð að tíkin geti farið yfir í annað hólf eða á upphækkað svæði sem hvolparnir hafa ekki aðgang að.

Þyngd (kg)	Lágmarksstærð aðhalds (m ²)	Lágmarksgólfrymi fyrir eitt eða tvö dýr (m ²)	Fyrir hvert dýr til viðbótar skal bæta við að lágmarki (m ²)	Lágmarkshæð (m)
allt að 20	4	4	2	2
yfir 20	8	8	4	2

Tafla 4.2.
Hundar – búið að venja undan.

Þyngd hunds (kg)	Lágmarksstærð aðhalds (m ²)	Lágmarksgólfrymi á hvert dýr (m ²)	Lágmarkshæð (m)
allt að 5	4	0,5	2
yfir 5 og allt að 10	4	1,0	2

yfir 10 og allt að 15	4	1,5	2
yfir 15 og allt að 20	4	2	2
yfir 20	8	4	2

5. Frettur.

*Tafla 5.
Frettur.*

	Lágmarksstærð aðhalds (cm ²)	Lágmarksgólfrymi á hvert dýr (cm ²)	Lágmarkshæð (cm)
Dýr allt að 600 g	4.500	1.500	50
Dýr yfir 600 g	4.500	3.000	50
Fullorðin karldýr	6.000	6.000	50
Kvendýr og ungar	5.400	5.400	50

6. Apakettir.

Ekki skal aðskilja unga apaketti frá mæðrum sínum fyrr en þeir eru 6 til 12 mánaða gamlir, eftir því um hvaða tegund er að ræða.

Umhverfið skal vera þannig að primötunum, sem ekki eru af ættkvísl manna, sé kleift stunda flóknar athafnir á hverjum degi. Aðhaldið skal vera þannig gert að apakettir geti viðhaft eins fjölbreytt atferlismunstur og mögulegt er, veita þeim öryggiskennd og hæfilega margbreytilegt umhverfi til að dýrið geti hlaupið, gengið, klifrað og stokkið.

*Tafla 6.1.
Silkiapar og skeggapar.*

	Lágmarksstærð gólfrymis í aðhöldum fyrir 1 (*) eða 2 dýr og afkvæmi, allt að 5 mánaða aldri (m ²)	Lágmarksrúmmál fyrir hvert dýr til viðbótar, eldra en 5 mánaða (m ³)	Lágmarkshæð aðhalds (m) (**)
Silkiapar	0,5	0,2	1,5
Skeggapar	1,5	0,2	1,5

(*) Dýrum skal einungis haldið einsömlum í undantekningartilvikum.

(**) Efri mörk aðhaldsins skulu vera a.m.k. 1,8 m frá gólfi.

Ekki skal aðskilja silkiapa og skeggapa frá mæðrum sínum fyrir 8 mánaða aldur.

*Tafla 6.2.
Íkornapar.*

Lágmarksgólfrymi fyrir 1 (*) eða 2 dýr (m ²)	Lágmarksrúmmál fyrir hvert dýr til viðbótar, eldra en 6 mánaða (m ³)	Lágmarkshæð aðhalds (m)
2,0	0,5	1,8

(**) Dýrum skal einungis haldið einsömlum í undantekningartilvikum.

Ekki skal aðskilja íkornapa frá mæðrum sínum fyrir 6 mánaða aldur.

	Lágmarksstærð aðhalds (m ²)	Lágmarksrúmmál aðhalds (m ³)	Lágmarksrúmmál á hvert dýr (m ³)	Lágmarkshæð aðhalds (m)
Dýr yngri en 3 ára (**)	2,0	3,6	1,0	1,8
Dýr 3 ára og eldri (**)	2,0	3,6	1,8	1,8
Dýr sem eru haldin til undaneldis (***)			3,5	2,0

(*) Dýrum skal einungis haldið einsömlum í undantekningartilvikum.

(**) Halda má allt að þrjú dýr í aðhaldi af lágmarksstærð.

(***) Halda má allt að tvö dýr í aðhaldi af lágmarksstærð.

(****) Í ræktunarsambúum þarf ekki viðbótarrými/-rúmmál fyrir ung dýr allt að tveggja ára aldri sem eru hýst með mæðrum sínum.

Ekki skal aðskilja makakíapa og marketti frá mæðrum sínum fyrir 8 mánaða aldur.

	Lágmarksstærð aðhalds (m ²)	Lágmarksrúmmál aðhalds (m ³)	Lágmarksrúmmál á hvert dýr (m ³)	Lágmarkshæð aðhalds (m)
Dýr yngri en 4 ára (**)	4,0	7,2	3,0	1,8
Dýr 4 ára og eldri (**)	7,0	12,6	6,0	1,8
Dýr sem eru haldin til undaneldis (***)			12,0	2,0

(*) Dýrum skal einungis haldið einsömlum í undantekningartilvikum.

(**) Halda má allt að tvö dýr í aðhaldi af lágmarksstærð.

(***) Í ræktunarsambúum þarf ekki viðbótarrými/-rúmmál fyrir ung dýr allt að tveggja ára aldri sem eru hýst með mæðrum sínum.

Ekki skal aðskilja bavíaða frá mæðrum sínum fyrir 8 mánaða aldur.

7. Húsdýr.

Meðan á landbúnaðarrannsóknnum stendur, þegar markmið verkefnisins er þannig að halda þarf dýrin við svipaðar aðstæður og húsdýr sem verslað er með, skal dýrahaldið a.m.k. fylgja stöðlunum sem mælt er fyrir um í reglugerð nr. 80/2016 um velferð dýra.

Tafla 7.1.
Nautgripir.

Líkamsþyngd (kg)	Lágmarksstærð aðhalds (m ²)	Lágmarksgólfrymi á hvert dýr (m ² /dýr)	Jöturými fyrir hornstýfða nautgripir sem ganga í fóður að vild (m/dýr)	Jöturými fyrir hornstýfða nautgripir sem fá takmarkaða fóðrun (m/dýr)
allt að 100	2,50	2,30	0,10	0,30
yfir 100 og allt að 200	4,25	3,40	0,15	0,50
yfir 200 og allt að 400	6,00	4,80	0,18	0,60
yfir 400 og allt að 600	9,00	7,50	0,21	0,70

yfir 600 og allt að 800	11,00	8,75	0,24	0,80
yfir 800	16,00	10,00	0,30	1,00

*Tafla 7.2.
Sauðfé og geitur.*

Líkamsþyngd (kg)	Lágmarksstærð aðhalds (m ²)	Lágmarksgólfrymi á hvert dýr (m ² /dýr)	Lágmarkshæð milliveggja (m)	Jöturými fyrir dýr sem ganga í fôður að vild (m/dýr)	Jöturými fyrir dýr sem fá takmarkaða fôðrun (m/dýr)
minna en 20	1,0	0,7	1,0	0,10	0,25
yfir 20 og allt að 35	1,5	1,0	1,2	0,10	0,30
yfir 35 og allt að 60	2,0	1,5	1,2	0,12	0,40
yfir 60	3,0	1,8	1,5	0,12	0,50

*Tafla 7.3.
Svín og dvergsvín.*

Lífþyngd (kg)	Lágmarksstærð aðhalds (*) (m ²)	Lágmarksgólfrymi á hvert dýr (m ² /dýr)	Lágmarkssvæði sem hvert dýr hefur til að leggjast (við jafnhitaskilyrði (e. <i>thermoneutral conditions</i>)) (m ² /dýr)
allt að 5	2,0	0,20	0,10
yfir 5 og allt að 10	2,0	0,25	0,11
yfir 10 og allt að 20	2,0	0,35	0,18
yfir 20 og allt að 30	2,0	0,50	0,24
yfir 30 og allt að 50	2,0	0,70	0,33
yfir 50 og allt að 70	3,0	0,80	0,41
yfir 70 og allt að 100	3,0	1,00	0,53
yfir 100 og allt að 150	4,0	1,35	0,70
yfir 150	5,0	2,50	0,95
fullorðnir (venjulegir) geltir	7,5		1,30

(*) Loka má svín inni í minni aðhöldum í stuttan tíma, t.d. með því að stíva niður meginrymið með skilveggjum, þegar fyrir því eru dýralæknisfræðileg eða tilraunategnd rök, t.d. þegar þörf er fyrir einstaklingsbundna fôðurneyslu.

*Tafla 7.4.
Dýr af hestaætt.*

Stysta hliðin skal vera að lágmarki 1,5 sinnum hæð dýrsins, mælt á herðakambinn. Hæð aðhalda innanhúss skal vera nægileg til að dýrið geti þrjónað í fulla hæð.

Hæð á herðakamb (m)	Lágmarksgólfrymi á hvert dýr (m ² /dýr)			Lágmarkshæð aðhalds (m)
	Fyrir hvert dýr sem er haldið einsamalt eða í hóp með allt að þremur dýrum	Fyrir hvert dýr í hóp með fjórum eða fleiri dýrum	Stallar fyrir fylfulla hryssu/hryssu með folald	
1,00 til 1,40	9,0	6,0	16	3,00
yfir 1,40 og allt að 1,60	12,0	9,0	20	3,00
yfir 1,60	16,0	(2 × HH) ²¹⁹	20	3,00

(*) Til að tryggja að viðunandi rými sé í boði skal rými fyrir hvert einstakt dýr byggjast á hæð á herðakamb (HH).

8. Fuglar.

Meðan á landbúnaðarrannsóknnum stendur, þegar markmið verkefnisins er þannig að halda þarf dýrin við svipaðar aðstæður og húsdýr sem verslað er með, skal dýrahaldið a.m.k. fylgja stöðlunum sem mælt er fyrir um í reglugerð nr. 135/2015 um velferð alifugla.

*Tafla 8.1.
Alifuglar.*

Þegar ekki er hægt að bjóða upp á þessar lágmarksstærðir aðhalda af vísindalegum ástæðum skal rannsakandi rökstyðja lengd innilokunarinnar í samráði við starfsmenn á sviði dýralækninga. Við slíkar aðstæður má hýsa fugla í minni aðhöldum sem innihalda viðeigandi styrkingu og 0,75 m² lágmarksgólfrymi.

Líkamsþyngd (g)	Lágmarksstærð aðhalds (m ²)	Lágmarkssvæði fyrir hvern fugl (m ²)	Lágmarkshæð (cm)	Lágmarkslengd fóðurtrogs fyrir hvern fugl (cm)
allt að 200	1,00	0,025	30	3
yfir 200 og allt að 300	1,00	0,03	30	3
yfir 300 og allt að 600	1,00	0,05	40	7
yfir 600 og allt að 1.200	2,00	0,09	50	15
yfir 1.200 og allt að 1.800	2,00	0,11	75	15
yfir 1.800 og allt að 2.400	2,00	0,13	75	15
yfir 2.400	2,00	0,21	75	15

*Tafla 8.2.
Alikalkúnar.*

Allar hliðar aðhaldsins skulu vera a.m.k. 1,5 m langar. Þegar ekki er hægt að bjóða upp á þessar lágmarksstærðir aðhalda af vísindalegum ástæðum skal rannsakandi rökstyðja lengd innilokunarinnar í samráði við starfsmenn á sviði dýralækninga. Við slíkar aðstæður má hýsa fugla í minni aðhöldum sem innihalda viðeigandi styrkingu og eru með 0,75 m² lágmarksgólfrymi og 50 cm lágmarkshæð fyrir fugla undir 0,6 kg, 75 cm fyrir fugla undir 4 kg, og 100 cm fyrir fugla yfir 4 kg. Þessi aðhöld má nota til að hýsa litla hópa af fuglum í samræmi við það rými sem gefið er upp í töflu 8.2.

Líkamsþyngd (kg)	Lágmarksstærð aðhalds (m ²)	Lágmarkssvæði fyrir hvern fugl (m ²)	Lágmarkshæð (cm)	Lágmarkslengd fôðurtrogs fyrir hvern fugl (cm)
allt að 0,3	2,00	0,13	50	3
yfir 0,3 og allt að 0,6	2,00	0,17	50	7
yfir 0,6 og allt að 1	2,00	0,30	100	15
yfir 1 og allt að 4	2,00	0,35	100	15
yfir 4 og allt að 8	2,00	0,40	100	15
yfir 8 og allt að 12	2,00	0,50	150	20
yfir 12 og allt að 16	2,00	0,55	150	20
yfir 16 og allt að 20	2,00	0,60	150	20
yfir 20	3,00	1,00	150	20

*Tafla 8.3.
Kornhænur.*

Líkamsþyngd (g)	Lágmarksstærð aðhalds (m ²)	Svæði á hvern fugl þegar þeir hýstir í þörum (m ²)	Svæði á hvern fugl til viðbótar þegar þeir eru hýstir í hópum (m ²)	Lágmarkshæð (cm)	Lágmarkslengd trogs fyrir hvern fugl (cm)
allt að 150	1,00	0,5	0,10	20	4
yfir 150	1,00	0,6	0,15	30	4

*Tafla 8.4.
Endur og gæsir.*

Þegar ekki er hægt að bjóða upp á þessar lágmarksstærðir aðhalda af vísindalegum ástæðum skal rannsakandi rökstyðja lengd innlokunarinnar í samráði við starfsmenn á sviði dýralækninga. Við slíkar aðstæður má hýsa fugla í minni aðhöldum sem innihalda viðeigandi styrkingu og 0,75 m² lágmarksgólfrymi. Þessi aðhöld má nota til að hýsa litla hópa af fuglum í samræmi við það rými sem gefið er upp í töflu 8.4.

Líkamsþyngd (g)	Lágmarksstærð aðhalds (m ²)	Svæði á hvern fugl (m ²) (*)	Lágmarkshæð (cm)	Lágmarkslengd fôðurtrogs fyrir hvern fugl (cm)
<i>Endur</i>				
allt að 300	2,00	0,10	50	10
yfir 300 og allt að 1.200 (**)	2,00	0,20	200	10
yfir 1.200 og allt að 3.500	2,00	0,25	200	15
yfir 3.500	2,00	0,50	200	15
<i>Gæsir</i>				
allt að 500	2,00	0,20	200	10
yfir 500 og allt að 2.000	2,00	0,33	200	15
yfir 2.000	2,00	0,50	200	15

(*) Þar með talið skal vera tjörn af lágmarksstærðinni 0,5 m² fyrir hverja 2 m² af aðhaldi með lágmarksdýptina 30 cm. Tjörnin má nema allt að 50% af lágmarksstærð aðhaldsins.

(**) Halda má fugla, sem ekki eru orðnir fleygir, í aðhöldum með 75 cm lágmarkshæð.

Tafla 8.5.

Endur og gæsir: Lágmarksstærðir tjarna (*).

	Svæði (m ²)	Dýpt (cm)
Endur	0,5	30
Gæsir	0,5	frá 10 til 30

(*) Stærð tjarnar er á hverja 2 m² af aðhaldi. Tjörnin má nema allt að 50% af lágmarksstærð aðhaldsins.

Tafla 8.6.

Dúfur.

Aðhöldin skulu vera löng og mjó (t.d. 2 × 1 m) frekar en ferhyrnd, til að fuglarnir geti flogið stuttar flugferðir.

Stærð hóps	Lágmarksstærð aðhalds (m ²)	Lágmarkshæð (cm)	Lágmarkslengd fóðurtrogs fyrir hvern fugl (cm)	Lágmarkslengd fuglapriks fyrir hvern fugl (cm)
allt að 6	2	200	5	30
frá 7 til 12	3	200	5	30
fyrir hvern fugl til viðbótar umfram 12	0,15		5	30

Tafla 8.7.

Sebrafínkur.

Aðhöldin skulu vera löng og mjó (t.d. 2 × 1 m) til að fuglarnir geti flogið stuttar flugferðir. Í kynbótarannsóknnum má hýsa pör í minni aðhöldum sem innihalda viðeigandi styrkingu og eru með 0,5 m² lágmarksgólfrymi og 40 cm lágmarkshæð. Rannsakandi skal rökstyðja lengd innilokunarinnar í samráði við starfsmenn á sviði dýralækninga.

Stærð hóps	Lágmarksstærð aðhalds (m ²)	Lágmarkshæð (cm)	Lágmarksfjöldi fóðurgjafa
allt að 6	1,0	100	2
7 til 12	1,5	200	2
13 til 20	2,0	200	3
fyrir hvern fugl til viðbótar umfram 20	0,05		1 á hverja 6 fugla

9. *Froskdýr.*

Tafla 9.1.
Vatnasalamöndrur.

Bollengd (*) (cm)	Lágmarks- yfirborðsflötur vatns (cm ²)	Lágmarksyfirborðsflötur vatns fyrir hvert dýr til viðbótar í hóprými (cm ²)	Lágmarksdýpt vatns (cm)
allt að 10	262,5	50	13
yfir 10 og allt að 15	525	110	13
yfir 15 og allt að 20	875	200	15
yfir 20 og allt að 30	1.837,5	440	15
yfir 30	3.150	800	20

(*) Mælt frá trýni að þarfagangi.

Tafla 9.2.
Vatnafroskar og -körtur ().*

Bollengd (**) (cm)	Lágmarks- yfirborðsflötur vatns (cm ²)	Lágmarksyfirborðsflötur vatns fyrir hvert dýr til viðbótar í hóprými (cm ²)	Lágmarksdýpt vatns (cm)
undir 6	160	40	6
frá 6 til 9	300	75	8
yfir 9 og allt að 12	600	150	10
yfir 12	920	230	12,5

(*) Þessi skilyrði eiga við um tanka (þ.e. þar sem dýrin eru haldin) en ekki tanka sem notaðir eru til náttúrulegrar mökunar og myndunar fleiri eggja en vant er samtímis til að auka skilvirkni, því að smærri tanka þarf fyrir síðarnefndu tilraunir. Kröfur um rými eru fyrir fullorðin dýr í tilgreindum stærðarflokkum; ung dýr og halakörtur skulu annaðhvort aðskilin eða stærðarmálum breytt samkvæmt kvörðunarreglunni.

(**) Mælt frá trýni að þarfagangi.

Tafla 9.3.
Froskar og körtur sem lifa í vatni en þurfa aðgang að þurru landi.

Bollengd (*) (cm)	Lágmarksstærð aðhalds (**) (cm ²)	Lágmarkssvæði fyrir hvert dýr til viðbótar í hóprými (cm ²)	Lágmarkshæð aðhalds (***) (cm)	Lágmarksdýpt vatns (cm)
allt að 5,0	1.500	200	20	10
yfir 5,0 og allt að 7,5	3.500	500	30	10
yfir 7,5	4.000	700	30	15

(*) Mælt frá trýni að þarfagangi.

(**) Skipting í einn þriðjung lands og tvo þriðjunga vatns sem nægja til að dýrin geti farið í kaf.

(***) Mælt frá yfirborði landhlutans upp að innri hluta efri marka landdýrabúrsins; enn fremur skal laga hæð aðhaldsins að hönnun innra rýmisins.

*Tafla 9.4.
Froskar og körtur sem lifa á landi en þurfa aðgang að vatni.*

Bollengd (*) (cm)	Lágmarksstærð aðhalds (*) (cm ²)	Lágmarkssvæði fyrir hvert dýr til viðbótar í hóprými (cm ²)	Lágmarkshæð aðhalds (**) (cm)	Lágmarksdýpt vatns (cm)
allt að 5,0	1.500	200	20	10
yfir 5,0 og allt að 7,5	3.500	500	30	10
yfir 7,5	4.000	700	30	15

(*) Mælt frá trýni að þarfagangi.

(**) Skipting í tvo þriðjunga lands og einn þriðjung vatns sem nægir til að dýrin geti farið í kaf.

(***) Mælt frá yfirborði landhlutans upp að innri hluta efri marka landdýrabúrsins; enn fremur skal laga hæð aðhaldsins að hönnun innra rýmisins.

*Tafla 9.5.
Trjáfroskar og -körtur.*

Bollengd (*) (cm)	Lágmarksstærð aðhalds (*) (cm ²)	Lágmarkssvæði fyrir hvert dýr til viðbótar í hóprými (cm ²)	Lágmarkshæð aðhalds (**) (cm)
allt að 3,0	900	100	30
yfir 3,0	1.500	200	30

(*) Mælt frá trýni að þarfagangi.

(**) Skipting í tvo þriðjunga lands og einn þriðjung sem er tjörn sem nægir til að dýrin geti farið í kaf.

(***) Mælt frá yfirborði landhlutans upp að innri hluta efri marka landdýrabúrsins; enn fremur skal laga hæð aðhaldsins að hönnun innra rýmisins.

10. Skriðdýr.

*Tafla 10.1.
Lagarskjaldbökur.*

Bollengd (*) (cm)	Lágmarksyfirborðsflötur vatns (cm ²)	Lágmarksyfirborðsflötur vatns fyrir hvert dýr til viðbótar í hóprými (cm ²)	Lágmarksdýpt vatns (cm)
allt að 5	600	100	10
yfir 5 og allt að 10	1.600	300	15
yfir 10 og allt að 15	3.500	600	20
yfir 15 og allt að 20	6.000	1.200	30
yfir 20 og allt að 30	10.000	2.000	35
yfir 30	20.000	5.000	40

(*) Mælt í beinni línu frá frambrún skeljar yfir á afturbrún hennar.

*Tafla 10.2.
Landsnákar.*

Bollengd (*) (cm)	Lágmarksgólfrymi (cm ²)	Lágmarkssvæði fyrir hvert dýr til viðbótar í hóprými (cm ²)	Lágmarkshæð aðhalds (**) (cm)
allt að 30	300	150	10
yfir 30 og allt að 40	400	200	12

yfir 40 og allt að 50	600	300	15
yfir 50 og allt að 75	1.200	600	20
yfir 75	2.500	1.200	28

(*) Mælt frá trýni að hala.

(**) Mælt frá yfirborði landhlutans upp að innri hluta efri marka landdýrabúrsins; enn fremur skal laga hæð aðhaldsins að hönnun innra rýmisins.

11. Fiskar.

11.1. Miðlun vatns og vatnsgæði.

Fullnægjandi magn vatns af viðeigandi gæðum skal alltaf vera til staðar. Vatnsflæði í hringrásarkerfum sem endurnýta vatnið eða síun í tönkum skal nægja til þess að tryggja að mælipáttum fyrir vatnsgæði sé haldið innan viðunandi marka. Þegar nauðsyn krefur skal vatn síað eða meðhöndlað til að fjarlægja efni sem eru skaðleg fyrir fiska. Mælipættir fyrir vatnsgæði skulu alltaf vera innan þeirra viðunandi marka sem þarf til að viðhalda eðlilegri virkni og lífeðlisfræðilegum þáttum fyrir hverja tegund og þroskastig. Vatnsflæðið skal vera viðeigandi til að fiskar geti synt rétt og viðhaldið eðlilegu atferli. Fiskum skal gefinn viðeigandi tími til að venjast og aðlagast breytingum á vatnsgæðum.

11.2. Súrefni, köfnunarefnissambönd, sýrustig og selta.

Súrefnisstyrkur skal vera viðeigandi fyrir tegundina og það umhverfi sem fiskunum er haldið við. Ef nauðsyn krefur skal lofta vatnið í tönkunum aukalega. Halda skal styrk köfnunarefnissambanda lágum.

Laga skal sýrustigið að tegundinni og halda því eins stöðugu og hægt er. Laga skal seltuna að þörfum fisktegundarinnar og lífsferilsstigum fiskanna. Breytingar á seltu skulu eiga sér stað smám saman.

11.3. Hitastig, lýsing, hávaði.

Hitastigi skal haldið innan ákjósanlegra marka fyrir viðkomandi fisktegun og haldið eins stöðugu og hægt er. Breytingar á hitastigi skulu eiga sér stað smám saman. Fiskum skal haldið við viðeigandi ljóslotur. Hávaða skal haldið í lágmarki og þegar slíkt er hægt skal búnaður, sem veldur hávaða eða titringi, s.s. rafstöðvar eða síunarkerfi, vera aðskilinn frá tönkum þar sem fiskar eru haldnir.

11.4. Þéttleiki dýra og margbreytileiki umhverfis.

Þéttleiki fiska skal byggjast á heildarþörfum fiskanna í tengslum við umhverfisaðstæður, heilbrigði og velferð. Fiskar skulu hafa nægjanlegt vatnsmagn til að geta synt eðlilega, að teknu tilliti til stærðar þeirra, aldurs, heilbrigðis og fôðrunaraðferðar. Fiskum skal látin í té viðeigandi umhverfisstyrking, s.s. felustaðir eða botnundirlag, nema atferlisfræðilegir eiginleikar þeirra bendi til þess að ekki sé þörf á slíku.

11.5. Fôðrun og meðhöndlun.

Fiskar skulu fá fæðu sem hentar þeim og magn og tíðni fôðrunar skulu vera viðeigandi. Sérstaklega skal vanda til fôðrunar á fiskseiðum þegar verið er að skipta úr lifandi fôðri yfir í tilbúið fôður. Halda skal meðhöndlun á fiskunum í lágmarki.

VIÐAUKI IV Aðferðir við aflifun dýra.

1. Þegar dýr eru aflífuð skal nota aðferðirnar sem taldar eru upp í töflunni hér á eftir.

Nota má aðrar aðferðir en þær sem koma fram í töflunni:

- ef dýr er meðvitundarlaust, að því tilskildu að dýrið komist ekki til meðvitundar áður en það deyr,

- b) við dýr, sem notuð eru í landbúnaðarrannsóknunum, þegar markmið verkefnisins er þannig að halda þarf dýrin við svipaðar aðstæður og húsdýr sem verslað er með; þessi dýr má aflífa í samræmi við kröfurnar sem mælt er fyrir um í I. viðauka við reglugerð ráðsins (EB) nr. 1099/2009, sem innleidd var með reglugerð nr. 911/2012 um vernd dýra við aflifun.

2. Ljúka skal aflifun dýra með einni af eftirfarandi aðferðum:

- staðfesting á að blóðrás hefur stöðvast varanlega,
- eyðilegging heilans,
- snúningur úr hálslið,
- blóðtæming eða
- staðfesting á að dauðastirðnun er hafin.

3. Tafla

Dýr - athugasemdir/ aðferðir	Fiskar	Froskdýr	Skriðdýr	Fuglar	Nagdýr	Kanínur	Hundar, kettir, frettur og refir	Stór spendýr	Apakettir
Ofskömmtun svæfingarlyfs	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
Pinnabyssa			(2)						
Koltvisýringur					(3)				
Snúlið úr hálslið				(4)	(5)	(6)			
Rotun/högg á hausinn				(7)	(8)	(9)	(10)		
Afhausun				(11)	(12)				
Deyfing með rafstraumi	(13)	(13)		(13)		(13)	(13)	(13)	
Óhvarfgjarnar gastegundir (Ar, N ₂)								(14)	
Skotið með lausri kúlu úr viðeigandi riffli eða byssu, með viðeigandi skotfærum			(15)				(16)	(15)	

Kröfur.

- Notist, eftir því sem við á, eftir inngjöf róandi lyfs.
- Notist einungis fyrir stór skriðdýr.
- Notist einungis stig af stigi. Notist ekki fyrir nagdýr sem eru á fósturstigi eða nýfædd.
- Notist einungis fyrir fugla undir 1 kg. Fuglum yfir 250 g skal gefið róandi lyf.
- Notist einungis fyrir nagdýr undir 1 kg. Nagdýrum yfir 150 g skal gefið róandi lyf.
- Notist einungis fyrir kanínur undir 1 kg. Kanínum yfir 150 g skal gefið róandi lyf.
- Notist einungis fyrir fugla undir 5 kg.
- Notist einungis fyrir nagdýr undir 1 kg.
- Notist einungis fyrir kanínur undir 5 kg.
- Notist einungis fyrir nýfædd dýr.
- Notist einungis fyrir fugla undir 250 g.
- Notist einungis ef ekki er hægt að nota aðrar aðferðir.
- Þörf er fyrir sérhæfðan búnað.
- Notist einungis fyrir svín.
- Notist einungis af reyndum skotmönnum, við vettvangsaðstæður.

16. Notist einungis af reyndum skotmönnum, við vettvangsaðstæður þegar ekki er hægt að nota aðrar aðferðir.

VIÐAUKI V

Skrá yfir þætti sem um getur í 3. mgr. 22. gr.

1. Gildandi landslöggiöf sem viðkemur útvegum á dýrum, dýrahaldi, umhirðu og notkun á dýrum í vísindaskyni.
2. Siðfræði í tengslum við samband manna og dýra, innra virði lífs og rökstuðningur með og á móti notkun á dýrum í vísindaskyni.
3. Grunnlíffræði og viðeigandi tegundalíffræði í tengslum við líffærafræði, lífeðlisfræðilega eiginleika, ræktun, erfðafræði og erfðafræðilegar breytingar.
4. Atferli dýra, dýrahald og styrking.
5. Tegundabundnar aðferðir við meðhöndlun og tilraunir, eftir því sem við á.
6. Umsjón með heilbrigði dýra og hollustuháttum.
7. Að bera kennsl á tegundarbundin merki um hræðslu, sársauka og þjáningu hjá flestum algengustu tegundum tilraunadýra.
8. Deyfing eða svæfing, sársaukastillandi aðferðir og aflifun.
9. Notkun á mannúðlegum endapunktum.
10. Krafa um staðgöngu, fækkun og mildun.
11. Útfærsla á tilraunum og verkefnum, eftir því sem við á.

VIÐAUKI VI

Skrá yfir þætti sem um getur í 7. gr.

1. Mikilvægi og rökstuðningur fyrir eftirfarandi:
 - a) notkun á dýrum, þ.m.t. uppruni þeirra, áætlaður fjöldi, tegundir og lífsferilsstig,
 - b) tilraunum.
2. Beiting aðferða til staðgöngu, fækkunar og mildunar á notkun á dýrum í tilraunum.
3. Fyrirhuguð notkun á deyfingu eða svæfingu, verkjastillingu og öðrum sársaukastillandi aðferðum.
4. Að draga úr, forðast og lina allar birtingarmyndir þjáningar hjá dýrum frá fæðingu til dauða, eftir því sem við á.
5. Notkun á mannúðlegum endapunktum.
6. Aðferðir við tilraunir eða athuganir og tölfræðileg hönnun til að lágmarka fjölda dýra, sársauka þeirra, þjáningu og hræðslu og umhverfisáhrif, eftir því sem við á.
7. Endurnotkun á dýrum og uppsöfnuð áhrif hennar á dýrin.
8. Tillögð flokkun á alvarleika tilrauna.
9. Að forðast órökstudda endurtekningu á tilraunum, eftir því sem við á.
10. Húsnæði, dýrahald og umhirðuskilyrði fyrir dýrin.
11. Aðferðir við aflifun.
12. Hæfi aðila sem taka þátt í verkefninu.
13. Staðfesting frá þeim aðila eða aðilum sem ætlað er að verða ábyrgðarmaður eða ábyrgðarmenn tilrauna.

VIÐAUKI VII

Alvarleikaflokkun tilrauna.

Alvarleiki tilraunar skal ákvarðaður út frá því stigi sársauka, þjáningar, hræðslu eða varanlegs skaða sem búist er við að einstakt dýr upplifi á meðan á tilrauninni stendur.

I. þáttur: Alvarleikaflokkar.*Banvænar:*

Tilraunir sem eru að öllu leyti gerðar með svæfingu, sem dýrin eiga ekki að komast til meðvitundar eftir, skulu flokkaðar sem „banvænar“.

Vægar:

Tilraunir á dýrum sem líklegt er að valdi þeim vægum sársauka, þjáningu eða hræðslu í stuttan tíma, sem og tilraunir sem ekki hafa í för með sér marktæka skerðingu á vellíðan eða almennu ástandi dýranna, skulu flokkaðar sem „vægar“.

Í meðallagi:

Tilraunir á dýrum sem líklegt er að valdi þeim sársauka í meðallagi, þjáningu eða hræðslu í stuttan tíma, eða langvarandi vægum sársauka, þjáningu eða hræðslu, sem og tilraunir sem líklegt er að hafi í för með sér skerðingu í meðallagi á vellíðan eða almennu ástand dýranna, skulu flokkaðar sem „í meðallagi“.

Alvarlegar:

Tilraunir á dýrum sem líklegt er að valdi þeim miklum sársauka, þjáningu eða hræðslu, eða langvarandi sársauka í meðallagi, þjáningu eða hræðslu, sem og tilraunir sem líklegt er að hafi í för með sér alvarlega skerðingu á vellíðan eða almennu ástand dýranna, skulu flokkaðar sem „alvarlegar“.

II. þáttur: Viðmiðanir fyrir verkefni.

Við flokkun í alvarleikaflokk skal taka tillit til alls inngríps eða handfjötlnar á dýri innan skilgreindrar tilraunar. Hún skal byggjast á alvarlegustu áhrifunum sem líklegt er að einstakt dýr upplifi þegar búið er að beita öllum viðeigandi aðferðum til mildunar.

Þegar tilraun er sett í tiltekinn flokk skal taka tillit til tegundar tilraunarinnar og ýmissa annarra þátta. Fjalla skal um alla þessa þætti í hverju tilviki fyrir sig.

Þættir sem tengjast tilrauninni eru m.a.:

- tegund handfjötlnar, meðhöndlun,
- eðli sársauka, þjáningar, hræðslu eða varanlegs skaða sem orsakast af (öllum þáttum í) tilrauninni og styrkleikastigi hennar, tímalengd, tíðni og fjölbreytni aðferða sem eru notaðar,
- uppsöfnuð þjáning innan tilraunar,
- að koma í veg fyrir að þau sýni eðlilegt atferli, þ.m.t. skerðing á húsnæðis-, dýrahalds- og umhirðustöðlum.

Í III. þætti eru gefin dæmi um tilraunir sem settar eru í hvern alvarleikaflokk á grundvelli þátta sem tengjast tegund tilraunarinnar einni og sér. Þau skulu vera fyrsta vísbendingin um það hvaða flokkun hentar best fyrir tiltekna tegund tilraunar.

Hins vegar skal, í þeim tilgangi að flokka tilraunina endanlega í alvarleikaflokk, einnig taka tillit til eftirfarandi viðbótarþátta, sem metnir skulu í hverju tilviki fyrir sig:

- gerð tegundar og arfgerð hennar,
- þroski, aldur og kyn dýrsins,
- hversu mikla þjálfun dýrið hefur fengið í tengslum við tilraunina,
- ef nota á dýrið aftur: raunverulegur alvarleiki fyrri tilrauna,
- aðferðir sem notaðar eru til að draga úr eða uppræta sársauka, þjáningu og hræðslu, þ.m.t. mildun að því er varðar húsnæðis-, dýrahalds- og umhirðuskilyrði,
- mannúðlegir endapunktur.

III. þáttur:

Dæmi um mismunandi tegundir tilrauna sem settar eru í hvern alvarleikaflokk á grundvelli þátta sem tengjast tegund tilraunarinnar einni og sér:

1. Vægar:

- a) deyfing eða svæfing nema þegar henni er einungis beitt til aflífunar,

- b) lyfjahvarfarannsókn þegar stakur skammtur er gefinn inn og takmarkaður fjöldi blóðsýna er tekinn (samalt $< 10\%$ af magni í blóðrás) og ekki er búist við að efnið valdi greinanlegum, skaðlegum áhrifum,
- c) myndataka, sem er ekki ífarandi, af dýrum (t.d. segulsneiðmyndun) með viðeigandi róandi lyfjum eða deyfingu eða svæfingu,
- d) smáaðgerðir, t.d. taka vefjasýna úr eyrum eða rófum, ígræðsla á smádælum og merkis-svörum undir húð án skurðaðgerðar,
- e) ásetning fjarmælingartækja útvortis sem valda einungis minni háttar truflun fyrir dýrin eða minni háttar skerðingu á eðlilegri virkni og atferli,
- f) inngjöf efna undir húð, í vöðva, í kviðarhol, um magaslöngu og í bláæð um grunnlægar æðar, ef efnið hefur einungis væg áhrif á dýrið og magnið er innan viðeigandi marka fyrir stærð og tegund dýrsins,
- g) framköllun æsla eða sjálfsprottin æxli, sem hafa engin greinanleg, klínísk, skaðleg áhrif (t.d. litlir hnúðar undir húð sem eru ekki ífarandi),
- h) ræktun á erfðabreyttum dýrum sem búist er við að skili svipfari með vægum áhrifum,
- i) fóðrun með breyttri fæðu sem uppfyllir ekki allar næringarþarfir dýrsins og búist er við að valdi vægum klínískum afbrigðileika innan tímamarka rannsóknarinnar,
- j) skammtíma (< 24 klst.) innilokun í efnaskiptabúrum,
- k) rannsóknir sem felast m.a. í skammtíma sviptingu á félögum, skammtíma einstaklings-bundinni búrvistun á fullorðnum rottum eða músnum af félagslyndum stofnum,
- l) aðferðir þar sem dýrin verða fyrir skaðlegu áreiti með mildum sársauka í mjög stuttan tíma eða þjáningu eða hræðslu sem dýrin eiga auðvelt með að forðast,
- m) samsetning eða uppsöfnun á eftirfarandi dæmum getur leitt til þess að flokkunin verði „væg“:
 - i. mat á líkamssamsetningu með aðferðum, sem eru ekki ífarandi, og lágmarkshöftum,
 - ii. vöktun með hjartalínurita með aðferðum, sem eru ekki ífarandi, með lágmarkshöft eða engin höft á dýrum sem hafa verið vanin við það,
 - iii. notkun fjarmælingartækja, sem eru sett útvortis, sem ekki er búist við að valdi truflun hjá félagslega aðlöguðum dýrum og skerða ekki eðlilega virkni og atferli,
 - iv. ræktun á erfðabreyttum dýrum sem ekki er búist við að hafi klínískt greinanlegt svipfar,
 - v. að setja óvirk markefni í fæðuna til að fylgjast með gegnumför iðramauks,
 - vi. engin fóðurgjöf í < 24 klst. hjá fullorðnum rottum,
 - vii. opnar vettvangsprófanir (e. *open field testing*).

2. Í meðallagi:

- a) tíð notkun prófunarefna sem framkalla klínísk áhrif í meðallagi og taka blóðsýna ($> 10\%$ af magni í blóðrás) úr dýri, sem er með meðvitund, á fárra daga tímabili án þess að rúmmáls-tapið sé bætt upp (e. *volume replacement*),
- b) rannsóknir til að finna skammtabil með bráða virkni, prófanir á langvinnum eiturskrifum/krabbameinsvaldandi áhrifum, með endapunktum sem ekki valda dauða,
- c) skurðaðgerðir með svæfingu og viðeigandi verkjastillingu með sársauka, þjáningu eða skerðingu á almennu ástandi eftir tilraun. Sem dæmi má nefna: fleiðrurafun, kúpuopnun, kviðarholsskurð, eitilnám, skjaldnám, bæklunarskurðaðgerðir með árangursríkri stöðgun og meðhöndlun sára, líffæraflutningur með árangursríkri meðhöndlun höfnunar, ígræðsla á holleggjum eða líflæknisfræðilegum tækjum (t.d. fjarmælingarsendum, smádælum, o.s.frv.) með skurðaðgerð,
- d) aðferðir með framköllun á æxlum, eða sjálfsprottum æxlum, sem búist er við að valdi sársauka eða hræðslu í meðallagi eða valdi röskun í meðallagi á eðlilegu atferli,
- e) geislun eða efnameðferð með skammti sem er nær banvænn, eða með skammti sem væri banvænn án enduruppbyggingar ónæmiskerfisins. Búast má við að skaðleg áhrif verði væg eða í meðallagi og vari stutt (< 5 dagar),
- f) ræktun á erfðabreyttum dýrum sem búist er við að úr fái svipfar með áhrifum í meðallagi,
- g) þegar erfðabreytt dýr eru búin til með skurðaðgerðum,

- h) notkun á efnaskiptabúrum sem felur í sér heftingu í meðallagi á hreyfingu í lengri tíma (allt að 5 dagar).
- i) fôðrun með breyttri fæðu sem uppfyllir ekki allar næringarþarfir dýrsins og búist er við að valdi klínískum afbrigðileika í meðallagi innan tímamarka rannsóknarinnar,
- j) engin fôðurgjöf í 48 klst. hjá fullorðnum rottum,
- k) flóttaviðbrögð og viðbrögð til að forðast áreiti eru kölluð fram þegar dýrið getur ekki flúið áreitið eða forðast það og búist er við að það valdi hræðslu í meðallagi.

3. *Alvarlegar:*

- a) prófun á eiturhrifum þegar endapunkturinn er dauði eða þegar búast má við dauðsföllum og alvarlegt lífeðlismeinafræðilegt ástand er kallað fram. Sem dæmi má nefna prófun á bráðum eiturhrifum af stökum skammti (sjá viðmiðunarreglur Efnahags- og framfarastofnunarinnar fyrir prófanir),
- b) prófun á búnaði sem getur valdið miklum sársauka, hræðslu eða dauða dýrsins ef hann bregst (t.d. hjartastoðtæki (e. *cardiac assist device*)),
- c) styrkleikaprófun á bóluefni sem einkennist af viðvarandi skerðingu á ástandi dýrsins, ágengum sjúkdómi sem leiðir til dauða með langvarandi sársauka í meðallagi, hræðslu eða þjáningu,
- d) geislun eða efnameðferð með banvænum skammti án enduruppbyggingar ónæmiskerfisins eða með enduruppbyggingu með framköllun á hýsilsótt,
- e) aðferðir með framköllun á æxlum eða með sjálfsprottum æxlum, sem búist er við að valdi ágengum, banvænum sjúkdómi með langvarandi sársauka í meðallagi, hræðslu eða þjáningu. Sem dæmi má nefna æxli sem valda uppdráttarsýki, ífarandi æxli í beinum, æxli sem dreifa sér með meinvörpum og æxli sem fá að mynda sár,
- f) skurðlæknisfræðileg inngríp og önnur inngríp hjá dýrum, gerð með svæfingu, sem búist er við að valdi miklum sársauka eða viðvarandi sársauka í meðallagi, þjáningu eða hræðslu eftir aðgerð eða alvarlegri og viðvarandi skerðingu á almennu ástandi dýranna. Framköllun á óstöðugum beinbrotum, fleiðrurafun án nægjanlegrar verkjastillingar, eða áverkar til að framkalla fjöllíffærabilun,
- g) líffæraflutningur þegar líklegt er að höfnun líffæra valdi mikilli hræðslu eða skerðingu á almennu ástandi dýranna (t.d. ígræðsla milli mismunandi tegunda),
- h) ræktun á dýrum með erfðaraskanir, sem búist er við að upplifi alvarlega og viðvarandi skerðingu á almennu ástandi, t.d. fettubrettusýki, vöðvavísun (e. *muscular dystrophy*), tegundir af þrálátri langvinnri taugabólgu,
- i) notkun á efnaskiptabúrum sem felur í sér verulega heftingu á hreyfingu til lengri tíma,
- j) rafstuð sem ekki er hægt að forðast (t.d. til að framkalla lært bjargarleysi),
- k) alger einangrun félagslyndra tegunda í langan tíma, t.d. hunda og apakatta,
- l) streita vegna hreyfingarleysis til að framkalla magasár eða hjartabilun hjá rottum,
- m) prófanir þar sem dýr eru þvinguð til að synda eða hreyfa sig þannig að örmögnun er endapunkturinn.